

INFORMATOR

NSPRV

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 10 • JUL-AVGUST 2016 • BROJ 110-111

МИНИСТАР ШАРЧЕВИЋ ПРЕУЗЕО РЕСОР Вербић остаје у Министарству!

Новоизабрани министар просвете, науке и технолошког развоја Младен Шарчевић преузео је 12. августа и формално ресор од досадашњег министра др Срђана Вербића. Примопредаја дужности обављена је у згради Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Претходни министар Вербић је упознао је садашњег министра Шарчевића са организацијом и стањем у ресору просвете, науке и технолошког развоја, као и са предстојећим обавезама. Састанак новоизабраног и досадашњег министра протекао је у срдачној и радној атмосфери.

„Никада до сада нисам предавао нешто толико велико и тешко. Искрено се дивим храбрости колеге Шарчевића, да се бави захтевним и тешким ресором просвете и науке. Ова примопредаја није ствар потписивања и полусатног разговора министра Шарчевића и мене, већ ће бити најдетаљнија и најбоља могућа примопредаја дужности коју смо имали. Могу да изразим велико задовољство ставовима и исказаним намерама министра Шарчевића шта жели

да уради са образовањем и на који начин. Веома сам задовољан што имамо оваквог министра и ја ћу као бивши министар учинити све што могу да помогнем садашњем“, рекао је приликом примопредаје дужности досадашњи министар др Срђан Вербић.

Нови министар Младен Шарчевић је истакао да ће овај чин примопредаје бити континуитет рада, „јер све остало би било погубно“. „Дуго сам у образовању, више од тридесет година и свестан сам шта је тим министра Вербића урадио. Да је оно што сам ја затекао много уређеније него што је било када је Вербић дошао на чело Министарства. Он је померио многе ствари битно боље. Мислим да има превише посла које треба обавити, вреди кренути у промене мало храбрије и мој императив биће квалитет образовања. Све оно што ради цивилизовани свет, морају да раде и деца у Србији“, рекао је приликом преузимања дужности министар просвете, науке и технолошког развоја Младен Шарчевић. Он је том приликом позвао Вербића да остане да ради у Министарству, јер сматра да је Министарство које је водио добро радило.

(→ страна 3.)

ЊИЛАШ НОВИ-СТАРИ СЕКРЕТАР ЗА ОБРАЗОВАЊЕ Милошевићу високо образовање и наука

Члан председништва Српске напредне странке Игор Мирковић у понедељак 20. јуна је изабран за председника Покрајинске владе. За Мирковићев избор на ту функцију гласало је 81 посланик од 113 присутних, против је било 29, два посланика су била уздржана и један посланик није учествовао у гласању.

Осим председника Покрајинске владе у понедељак је Скупштина Војводине изабрала и за потпредседника и чланове владе; за за потпредседника Дорђе Милићевић, за потпредседника и покрајинског секретара за при-

вреду и туризам Иван Ђоковић, за потпредседника и покрајинског секретара образовање, управу, прописе и националне мањине - националне заједнице Михаљ Њилаш, за секретара за културу јавно информисање и однос са верским заједницама Мирослав Штаткић.

Секретар за здравство биће Зоран Гојковић, за социјалну политику, демографију и равноправност полова Предраг Вулетич, за финансије Смилка Јовановић, за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу Огњен Ђелић, за урбанизам и заштиту животне средине Владимир Галић.

Високо образовање научноистраживачку делатност водиће Зоран Милошевић, енергетику, грађевинарство и саобраћај Ненад Грујић, спорт и омладину Владимир Батез, а пољопривреду, водопривреду и шумарство Вук Радојевић.(→ страна 3.)

МАЈСКА ПЛАТА 11% МАЊА ОД АПРИЛСКЕ Пристојна зарада - санак пусти

Просечна нето плата исплаћена у Србији у мају 2016. године износила је 43.951 динар. То је номинално 10,8 одсто мање, а реално 10,9 одсто мање у односу на април. Пад мајских зарада у односу на претходни месец резултат је чињенице да су крајем априла због ускршњих и првомајских празника исплаћене и зараде које би иначе биле исплаћене почетком маја. Поред тога, у априлу је извршена исплата бонуса за први квартал 2016. године, што је такође утицало на пад зарада исплаћених у мају, објашњавају из завода.

(→ стране 9. и 10.)

ФИСКАЛНИ САВЕТ: ПЛАТЕ ЗАМРЗНУТЕ У 2017, ПЕНЗИЈЕ И У 2018.

Плате у јавном сектору требало би да буду замрзнуте и у 2017, а пензије и годину дана дуже и у 2018. години како би се оствариле неопходне уштеде за оздрављење јавних финансија, препоручио је председник Фискалног савета Павле Петровић. Петровић је, на конференцији за новинаре у НБС, истакао да је ниво плата и пензија већи од економске снаге Србије изражене у БДП-у. Он је објаснио да је за оздрављење јавних финансија неопходно да учешће дефицита буџета падне на 0,5 одсто БДП-а, а јавног дуга на испод 60 одсто, а да би се то догодило, потребне су уштеде.

„Половина неопходних уштеда могла би да дође од реформи Пореске управе и по том основу већих трајних прихода, као и од реформе јавних предузећа и приватизације, док друга половина мора доћи од уштеда у буџету, а то су махом плате и пензије“, рекао је Петровић. Да би дошло до овог циља, неопходно је, како је указао, држати замрзнуте плате у 2017. а пензије и у 2017. и 2018. години, јер су то, према његовим речима, једине мере које могу да дају буџетске уштеде.

ПЕТИЦИЈА ЗА СМЕНУ ЗУКОРЛИЋА

Председник Одбора за високо образовање САНУ Душан Теодоровић покренуо је петицију за опозив Муамера Зукорлића са места председника Одбора за образовање и науку Скупштине Србије. Сем Зукорлићеве смене, у петицији се захтева и јавно извинење Александра Вучића због понижавања свих грађана Србије.

„Избором Зукорлића на место председника Одбора за образовање понижени су научници, професори, асистенти, наставници, инжењери, информатичари и сви грађани Србије. Постављањем догматски школованог верског вође, стручњака за шеријатско право на место које подразумева доказане научне и педагошке квалитете, способност комуницирања са међународном научном заједницом и визију модерног света, зауставља се научни и технолошки развој Србије, поништава њен културни идентитет и Србија се удаљава од савременог света. Мандатар за састав нове владе Александар Вучић је јефтним политичким договором са Муамером Зукорлићем одступио од свих предизборних обећања и наставио са изградњом недемократског система у Србији“, пише у петицији.

Петицију су између осталих потписали професори Даница Поповић, Вера Вучић, Марко Бацковић, Борис Беговић, Оливера Милошевић...(→ стране 6. и 7.)

У овом броју можете још читати:

ИЗ ИСТОРИЈЕ ОБРАЗОВАЊА	стр. 2
НЕДОСТАТАК КУЛТУРЕ ДИЈАЛОГА	стр. 4
ДОГОВОР: БЕЗ ОТКАЗА, АЛИ И БЕЗ ШТРАЈКОВА.....	стр. 4
МИНИМАЛНА ЗАРАДА И ДАЉЕ МИНИМАЛНА?	стр. 4
„ВЕЧИТИ“ ПОНОВО ТРАЖЕ ПРОДУЖЕЊЕ РОКА	стр. 5
МИНИСТАРСТВО: НЕЋЕ БИТИ НОВОГ РОКА.....	стр. 5
ШАМАР СРПСКОЈ НАУЦИ И ОБРАЗОВАЊУ	стр. 6
НЕУТЕМЕЉЕНЕ ОПТУЖБЕ АКАДЕМИКА ТЕОДОРОВИЋА.....	стр. 7
БЕЗ РЕАКЦИЈЕ НА ПРАВИЛНИК О ОЦЕЉИВАЊУ	стр. 8
ЗНАЊЕ НА ПОСЛЕДЊЕМ МЕСТУ	стр. 8
ЈАКА ПЕТИЦА, ДУГА ДЕВЕТКА	стр. 8
ПРАВНИЦИ ОДГОВАРАЈУ	стр. 11
НАЈБОЉИ МАТЕМАТИЧАР СВЕТА: ОДБИО МИЛИОНЕ \$	стр. 12
НАЈСТАРИЈИ ДИПЛОМАЦ ИМА 96 ГОДИНА.....	стр. 12
ДЕДА ОДВЕО ИЗ ШКОЛЕ ПОГРЕШНОГ УНУКА.....	стр. 12
СМЕХ ЈЕ ЛЕК	стр. 12
ЗБОГ „ПУШКИЦА“ НА ИСПИТИМА У ЗАТВОР.....	стр. 12

MANOJLO GRBIĆ

● Katiheta i profesor Srpske učiteljske škole u Karlovcu ● pisac i istoričar

(Široka Kula, 1844. – Karlovac 1899.)

Prota Manojlo Grbić, rođen je 19. decembra 1844. godine u Širokoj Kuli kraj Gospića u Lici. Manojlov otac i deda bili su sveštenici, kao i njihovi preci tako, da je Manojlo dvanaesti sveštenik iz njihove loze. Otac mu se zvao Marko, rođen je u Podlpači 21. aprila 1817. godine, a završio je nemačku školu (Oberschule) i bogosloviju u Plaškom. Umro je 22. avgusta 1855. godine od kolere, koju je dobio kao paroh u Širokoj Kuli, sahranjujući pomrle od te epidemije. Deda Arsenije je bio takođe paroh u Širokoj Kuli, penzioniran je 1850. zbog starosti, i umro je 22. avgusta 1853, a njegovi stari doselili su iz Prokika (Lika).

Iza oca Manojlova ostalo je šestoro dece, od kojih je Manojlo sa jedanaest godina bio najstariji. Manojlo se brinuo ne samo za sebe i svoje školovanje, već je morao pomagati svojoj majci Milici (kćerki paroha Isaka Price iz Mekinjava, Krbava) i starati se s njome zajedno za mladu decu. Najstarijeg između braće Isaka spremio je da položi ispit za pomoćnoga učitelja (Notlehrera) i našao mu mesto u Krbavici, kuda se preseli i majka sa ostalom decom. Drugog brata Paju, koji je umro kao ugledan trgovac u Bihacu, poslao je na trgovinu u Novi Sad, trećega na trgovinu u Plaški, a najmlađeg Milana, koji je umro kao učitelj u Korenici 1918. godine, dao u učiteljsku školu. Jedinu sestru Mariću udao je za Vuka Markovića.

Manojlo je učio Gimnaziju u Sremskim Karlovcima, Bogosloviju u Plaškom. Kao svršeni bogoslov od Opštine je izabran i od Konzistorije potvrđen za učitelja srpske narodne škole u Karlovcu 6. avgusta 1868. za sveštenika 5. aprila 1870, a za člana Eparhijske Uprave izabran je 28. oktobra 1872. Godine 1875. postavljen je od školskoga Savjeta za privremenog profesora Srpske Učiteljske škole u Karlovcu, koja je 1875. otvorena najviše njegovim zauzimanjem, a 6. jula 1878. godine imenovan je za stalnoga profesora iste škole. Odlikovan je crvenim pasom 31. avgusta 1882. godine. Sina jedinca Dušana izgubio je 1888. godine, koji umire kao student prava u Pešči.

Dosledno privržen idejama sloje i saradnje Srba i Hrvata, prota Manojlo Grbić se našao među srpskim političarima kakvi su bili Jovan Jovanović Zmaj, Mihajlo Polit-Desančić, Bogdan Medaković, baron Jovan Živković i Ilija Guteša, koji su pod nekim uslovima prihvatili Sporazum sa Hrvatima iz reda Nezavisne narodne stranke poznate kao „obzoraši”, 1890. godine. Proizveden za protojereja 28. juna 1892. u Vojniću. Bio je referent Eparhijskog Školskog Odbora i član Županijskog Školskog Odbora županije zagrebačke, predsednik Srpske Opštine karlovačke, član književnog odeljenja Matice srpske. Biran je na Srpsko-Narodni Crkveno-školski Sabor u Karlovcima, gde je održao značajan govor 17. novembra 1892. Umro je u Gornjem Karlovcu na Veliki petak 16. aprila 1899. godine, a sahranjen je na prvi dan Uskrsa na Dubovačkom groblju pored žene Milice, rođene Uzelac, koja je umrla 1872. godine i sina jedinca Dušana.

Kako se iskazao kao temeljan poznavalac istorije srpskog naroda u Karlovačkoj Mitropoliji, vladika Teofan Živković daje mu zadatak da izradi Istoriju Gornjo-Karlovačkog Vladećanstva. Stevo Marković Direktor Ženske Učiteljske Škole u Sarajevu u predgovoru za jedno od izdanja „Karlovačkog Vladećanstva” 1927. godine piše o tome: „Manojlo je taj teški zadatak riješio najsrećnije i njegova istorija Gornjo-Karlovačkoga Vladećanstva pravo je remek djelo svoje vrste. Grdna je šteta što ga smrt prekidne, te ne dovrši to značajno djelo. Njegove su knjige bogata riznica za poznavanje rada istorijskoga i života naroda u toj najvećoj srpskoj episkopiji. U istorijskoj književnosti našega oprostnoga naroda njegova je istorija odlična sveodržba njegova istrajnoga rada i osposobnosti.

U tom istorijskom trotomnom delu pod imenom „Karlovačko Vladećanstvo” (1891–1893), Manojlo Grbić je prikazao preseljavanja srpskog naroda, iza gubitka svoje države, na drugu stranu Save i Dunava. Zatim borbu srpskoga naroda za goli život i očuvanje tradicionalnih tekovina, te silno prolijanje krvi po raznim evropskim bojištima, u ime otkupnine svoga ognjišta u novoj Otadžbini. Ovo je delo upravo skup brižljivo sakupljenih i sredenih originalnih dokumenata iz života Srpskog naroda u Mitropoliji Karlovačkoj, naročito po Hrvatskoj i Slavoniji. Budući da je život srpskog naroda po svima krajevima za vreme njegova robovanja, bio tesno vezan za Nacionalnu Crkvu, to je i pisac ovaj istorijski materijal izdao kao prilog istoriji Srpske pravoslavne crkve, a nazvao ga je „Karlovačkim Vladećanstvom”, jer ga je svrstao hronološkim redom po vladikama toga vladećanstva.

U drugoj knjizi prikazao je kako je ovo vladećanstvo postalo iz srpskih naseobina, kakva mu sudbina bijaše prije patrijarha Čarnojevića, a kakva poslije njega do vladike Nenadovića godine 1744. U prvom dijelu te knjige prokazana su preseljavanja pojedinih srpskih narodnih rojeva od XV vijeka redom, te njihova naseljenja po Karlovačkom generalatu ili Karlovačkoj Krajini i po Baniji ili Prvoj i Drugoj Banskog Regimenta. A u drugom dijelu prikazato je organizovanje Srpske pravoslavne crkve, te neprestane teške borbe protiv nasilnog uniženja srpskog naroda u tim krajevima.

U drugoj knjizi nalazi se nastavak istorije srpskog naroda u tom vladećanstvu od 1744–1784, koja nije ništa drugo, već nastavak i razvitak sve žešće borbe sa jezuitskim vaspitanim generalima, plemstvom i rimskim episkopatom oko unije. Tu su prikazate narodne pobune zbog nasilnog uniženja po Baniji i po Lici 1751. i potanko žumberačka unija. Zatim Srpski Na-

rodni Sabor 1769, na kome su okrnjene srpske privilegije i poništene važne tekovine, a prikazato je i uređenje Eparhijskih Konzistorija, Mitropolitske Apelatorije i Deklaratorije Marije Terezije iz 1779.

U trećoj je knjizi nastavak istorije vladećanstva od godine 1784–1824. t. j. do vladike Lukijana Mušickoga. Tu se ističe opis manastira Komogovine, Srpskog Temišvarskog Sabora, Srpske pridrovne kancelarije, Zatim prikaz kalendara, umanjanje crkvenonarodnih priznika kod Srba i prilike u vladećanstvu za vlade francuskog cara Napoleona I (1809–1813.), te neuspela unija u Trziću.

Pisac je nameravao i obećao u trećoj knjizi, da će nastaviti delo u četvrtoj knjizi, u kojoj će „doći poglavito rad oko prosvjete, koji ozbiljno počinje sa vladikom Mušickim, no njegova prerana smrt prekidne ovo obećanje i djelo osta nezavršeno.”

Skupio je i uređio „Propovjednik Teofana Živkovića“, delom kojim se Srpska Crkva može ponositi. Pisao je članke u „Dalmatinskom Magazinu“, „Istini“, „Javoru“, „Letopisu Matice srpske“, „Brankovom Kolu“, „Srpskom Sionu“ i dr. časopisima. Uređivao je i štampao „Sematizam“ i „Normativne naredbe“ Gornjo-Karlovačke Dijece. Knjigu „Unija u Trziću i pogibija popa Nikole Gačeše 1820.“ Manojlo piše „lijepim stilom i čistim jezikom“ što ga svrstava u često citirane autore kako u istorijskim prikazima tako i u lingvističkim (Rečnik srpskohrvatskog književnog i narodnog jezika Izdavač: Srpska akademija nauka i umetnosti).

Od 2008. godine ulica Nova 26 u Busijama - prigradskom naselju Beograda nosi ime po Manojlu Grbiću.

PRVE ŠKOLE U SRBIJI

Počeci obrazovanja u Srbiji datiraju od 11. i 12. veka sa osnivanjem prvih škola pri katoličkim manastirima u Titelu i Baču u današnjoj Vojvodini, koja je tad bila deo Ugarske. Obrazovanje ljudi se takođe vršilo i u mnogim manastirima Srpske pravoslavne crkve poput Sopoćana, Studenice i u Pečkoj patrijaršiji.

Posle pada srpske srednjovekovne države i velikih seoba Srba u Austriji, Srbi su se našli pod velikim pritiskom katoličke crkve. U cilju odbrane od pokrštanja zatražena je pomoć od Rusije iz koje će doći učitelji Maksim Suvorov (otvorio Slavjansku školu) i posle njega Emanuel Kozačinski (koji će otvoriti Latinsku školu). Avram Mrazović je 1. maja 1778. u Somboru osnovao prvu srpsku osnovnu školu „Normu“, koja je najstarija ustanova za obrazovanje učitelja za slovensko stanovništvo na jugu Evrope. Karlovački mitropolit Stevan Stratimirović je 1791. u Sremskim Karlovcima osnovao Karlovačku gimnaziju.

Karlovačka gimnazija osnovana je zahvaljujući zalaganjima i upornosti Mitropolita Stratimirovića, dobrotvora Dimitrija Anastasijevića Sabova i drugih Karlovačkih građana uz saglasnost austrijskog cara Leopolda. A Srpska pravoslavna velika gimnazija u Novom Sadu, današnja gimnazija Jovan Jovanović Zmaj, osnovana je 1810. godine na inicijativu više vidnijih Novosadana toga vremena, mada je škola na tom mestu postojala i nekoliko decenija ranije. Prva kragujevačka gimnazija - najstarija gimnazija u tadašnjoj Srbiji osnovana je tek 1833. godine.

Tokom Prvog srpskog ustanka, u Beogradu je 1808. osnovana Velika škola zaslugom Ivana Jugovića i Dositeja Obradovića. U Kragujevcu je oktobra 1838. osnovan Liceum *Knjažestva serbskog* (Licej), prva viša škola u Srbiji. Ona je 1841. premeštena u Beograd. Licej je postojao do 1863. kada prerasta u Veliku školu, koja je imala tri fakulteta: Filozofski, Tehnički i Pravni.

Beogradski univerzitet je osnovan 1905. Posle Drugog svetskog rata iz Beogradskog univerziteta su se izdvojili Univerzitet u Novom Sadu (1960), Univerzitet u Nišu (1965), Univerzitet u Prištini (1969), Univerzitet u Podgorici (1974) i Univerzitet u Kragujevcu (1976).

PREPARANCIJA U SOMBORU: Prva srpska škola za učitelje

Zgrada Preparandije je zadužbina Njegove svetosti Georgija Brankovića, patrijarha srpskog, somborskog prote i nekadašnjeg upravnika Učiteljske škole. Izgrađena je 1895. godine u stilu neorenesanse za potrebe održavanja nastave za muška odeljenja Učiteljske škole koja su tu bila do 1948. godine.

Kasnije je čitava ustanova morala biti prebačena u Sentandreju, a 1816. biva vraćena u Sombor kao prva Srpska učiteljska škola. 1973. godine učiteljska škola prerasta u Pedagošku akademiju, 1993. godine u Učiteljski fakultet koji je 2006. prerastao u Pedagoški.

U starom sedištu prve Srpske učiteljske škole nalazi se galerija sa velikom retrospektivnom umetničkom zbirkom najpoznatijeg somborskog slikara Save Stojkova (1925). Tu su i galerije sa umetničkim postavkama poznatih somborskih slikara Pavla Blešića (1924) i Zorana Stošića Vranjskog (1935). U zgradi se nalazi i Muzej obrazovanja učitelja, zbirka starih učila i biblioteka sa više od 4000 starih i retkih knjiga, najviše na srpskom, nemačkom i latinskom jeziku. Zdanje je otvoreno za posetioce.

Preparandija (nemački Präparandenschule od latinski praeparandus: koji se treba unapred spremirati i nemački Schule: škola) je priprema škola, učiteljska škola ili škola za učitelje u osnovnim školama.

ШАРЧЕВИЋ: ЗБРИНУЋЕМО ТЕХНОЛОШКЕ ВИШКОВЕ

- Преузео сам касу Министарства просвете са минусом, што није кривица претходног министра
- Рационализација није урађена
- Морам да видимо колико је старих студената, ни ту нема тачних података
- Министарство нема прецизан податак о броју технолошких вишкова
- Рок за објављивање листа пробијен

(Наставак са стр. 1)

“Не знам зашто је до тога дошло. Имамо само грубе процене да је 3.000 људи у Београду вишак, а око 6.000 у Србији. Покушаћемо све те људе да збринемо. Синдикати имају лоша искуства са појединим директорима који су прикривали слободна радна места и нису хтели да преузму технолошке вишкове. У току ове недеље дорадићемо упутство које ћемо проследити директорима школа, а све појединачне проблеме решаваћемо ад хок. Једна од првих ствари коју сам обећао по доласку на место министра просвете је јавност у раду. Синдикати имају право да знају колико је у школи вишкова, колико има слободних места, а тамо где примете да се манипулише дужни су да пријаве и ја ћу предузети мере из своје надлежности” рекао је за “Данас” нови министар.

Очекује се објављивање илустрација о финансирању основних и средњих школа. Да ли ће бити иромена? - Ценус се обрачунава по истој формули већ четири године, а до неспоразума је долазило због различитих тумачења те формуле, јер је свако имао своју верзију. Дакле, формула је неспорна, методологија усвојена пре четири године, а ако буде изузетака, решаваћемо од случаја до случаја. То није системски проблем. У Закону о основама система образовања и васпитања

је направљена грешка јер нису заштићени учитељи са шестим степеном стручне спреме. Они теоретски могу да постану вишак и за њих смо пронашли решење у Закону о раду, да се директно упуте код другог послодавца и да се избегне да се нађу на листи технолошких вишкова. Мислим да ћемо успети све те људе да збринемо.

Изјавили сте да су инспекција и школске управе највећи проблеми. Како ће се са њим изборити? - Увелико радим на томе. За руководиоца школских управа биће изабрана особа са интегритетом и дугогодишњим искуством, која је радила у Министарству и која добро познаје екстерну евалуацију. Министарку за државну управу и локалну самоуправу сам на путу на Бањалуку пре неколико дана упознао са проблемом да су нам инспекцијске службе на локалу “танке” и да ћемо морати да радимо заједно, јер не можете да спроведете реформу ако немате одговарајуће ресурсе. Врло брзо ћете чути ко ће бити на тим позицијама.

Током прве недеље мандата сусрели сте се с председницима бројних инститиција, али сте решавали и уреније проблеме, јер је постојала опасност да у неким школама настава не крене 1. септембра. Шта је било ситорно? - Реч је о незавршеним радovima на неким школама, кашњењу са уплатама извођачима, а било је и случајева да су

извођачи били плаћени више него што су били обавезни да ураде. Тражили смо конкретна решења, лично сам звао председнике општина, извођаче, директоре школа, комуналне службе... Ако је негде фалио прикључак, тражили смо од комуналних служби да ураде привремено како би све било спремно за почетак школске године. Имате случајева да је неко добио посао на тендеру као најповољнији понуђач. Онда се одједном појави проширење, надзорни органи то потврђују, али међународни кредитори који дају новац не прихватају да се све одвија брзином као што ми мислимо. О свим спорним случајевима обавестићу и премијера и јавност.

У високом образовању тоуће су две ствари - болоњци чекају измене закона да би 48 бодова био услов за буневски стипендијски фонд, а старији студенти траже продужење рока за завршетак студија. - За студенте који студирају по болоњци закључак је припремљен и проследен законодавству. Што се тиче захтева старих студената, ја нисам тај који ће одједном да пресече Гордијев чвор. Њима је понуђен добар модел да пређу на болоњку, да им се признају положени испити и да положе разлику која се не разликује битно од онога што су полагали по старом. Ако мене лично питате као професора, ја нисам за лоше јаке. Али ако је ово друштвени проблем који није решаван годинама, ја не могу за два минута да га отклоним. Ништа нећу сећи преко колену. Морам да видим колико је старих студената, јер ни ту нема тачних података. Чуо сам врло опречна мишљења.

Од председника Одбора за образовање Скупштине Србије Муамера Зукорлића сам тражио да се и одбор ангажује. Ово није политичко већ техничко питање и мора да га решава неко старији од мене. У току је шири круг консултација и док не сагледамо проблем са свих страна, нећу никоме ништа да обећавам.

Ко су нова кадровска решења? - Влада Србије већ је именовала Гордану Пређић за државну секретарку, друга ће бити Анамарија Вичек из Савеза војвођанских Мађара, а за трећег још немам решење, јер су у току консултације са представницима академске заједнице.

Премјер Вучић најавио је и озбиљне реформе у образовању? - У тим реформама, што се тиче средњих школа, акценат је стављен на дуално образовање. Циљ је да образовање прилагодимо привреди и стварним потребама. Можда је и последњи тренутак да то урадимо. У томе видим озбиљну улогу Покрајине, наравно уз сарадњу са Републичком владом, јер смо ми у томе већ остварили добру праксу, рећемо у Суботици, Новом Саду и Пећинцима. То су места у Војводини где је дуално образовање добро организовано, те средње школе добро сарађују са предузећима, значи образују се кадрови за стварна радна места у појединим фирмама. Суштина дуалног образовања је да заинтересоване фабрике и средње школе заједно израђују програме и велики део наставе се одвија у тим фабрикама, где постоје ментори, инжењери који воде производњу. Ово су још пилот програми, али је циљ да, попут Немачке и Аустрије, или, рећемо, Словачке, која је такође у дуалном образовању испред нас, метод проширимо на цело образовни систем. Реформу у средњим школама пратиће и реформа у основним школама, са циљем да се ученици растеређују.

На који начин? - Смањивањем броја часова, у првом реду. Сад имамо пуно наставника, а све мање ученика. Ако желимо да наставници не изгубе посао, морамо их преусмерити на држање допунских и стручних часова, који нису обавезни. На тај начин се ученици растеређују, јер неће имати толики број часова у обавезној настави, али се, с друге стране, подстиче код њих креативно учење, и усмеравају се на решавање проблема, уместо да градиво уче напамет.

Колико ћемо у Војводини ове године имати иромена, а колико ће ученика ући у средњу школу? - На територији АП Војводине је у школској 2015/16. години било уписано у први разред основних школа 17.915 ученика, а у први разред средњих школа 17.347 ученика. Очекује се да ће у школској 2016/17. години бити уписано у први разред основних школа 17.445 ученика, колико је дече похађало обавезни припремни предшколски програм у години пред полазак у школу, док верујемо да ће у првом разреду средњих школа бити 18.100 ученика, колико је било ученика у осмом разреду у школској 2015/16. години.

ЊИЛАШ: ДА НОВА ШКОЛСКА ГОДИНА ПОЧНЕ БЕЗ ПРОБЛЕМА

(Наставак са стр. 1)

Покрајински секретар за образовање, управу, прописе и националне манифестационе заједнице Михаљ Њилаш, који други мандат води овај секретаријат, не крије да је оптимиста. “Избор за састав Покрајинске владе је био врло добар, формирана је јака и квалитетна екипа која ће, уз сарадњу са Републичком владом, што је изузетно важно, моћи да реши проблеме који су у прошлости били занемарени”, наводи Њилаш у разговору за “Дневник”.

Који су приоритетни задаци вашег секретаријата у овој години? - То не зависи само од мене, него и од расположивих средстава, о утицају политике не бих да говорим. Но, ако бих одређивао приоритете за секретаријат који водим, онда би се они свакако односили на израду квалитетних правних аката с обзиром на наше надлежности. За Секретаријат је такође приоритетан задатак да 1. септембра крене нова школска година без проблема. С обзиром на то да је у надлежности овог секретаријата и образовање на језицима националних заједница, важно је да се отворе одговарајући смерови у средњим школама, који су били предвиђени конкурсом, и, наравно, да се упише довољан број ученика. То се односи и на основне школе.

Да ли има проблема код уписа? - Отежавајућа околност је то што још немамо министра за образовање, јер није формирана нова Републичка влада, а сад ми било време да се спорна питања око уписа реше. Конкретно, код средњих школа је проблем да конкурсе за упис, који је Министарство за образовање расписало, не одговара у потпуности ономе што смо ми и школе предložили. Требало би да се ураде неке корекције. Сад међутим, немамо с ким да то решимо.

Можете ли да наведете и конкретне случајеве? - Примера ради, код сенћанске гимназије нису отворени смерови које се траже, исто тако ни у Чоки, а ни у Суботици није расписан конкурс за смерове које смо предлагали, што се тиче образовања на мађарском језику. А тај проблем се јавља и у новосадској Гимназији “Јован Јовановић Змај”, где није отворен смер за спорт, иако је годинама уназад постојао. Ова питања су отворена и засад не можемо да их решимо, као што смо то могли у ранијим годинама, јер, понављам, још није изабран министар,

EDUKACIJA MLADIH O LJUDSKIM PRAVIMA I RAVNOPRAVNOSTI

Poverenica za zaštitu ravnopravnosti Brankica Janković i ministar prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Srbije Mladen Šarčević ocenili su 16. avgusta da je zajednički cilj Ministarstva i poverenika edukacija mladih o ljudskim pravima, ravnopravnosti i zaštiti od diskriminacije kroz obavezne školske programe.

U saopštenju iz kabineta Brankice Janković navodi se da je Šarčević bio u prvoj zvaničnoj poseti od kada je preuzeo dužnost, povereniku za zaštitu ravnopravnosti i da je potvrđena spremnost Ministarstva da učestvuje u projektu koji poverenik realizuje u saradnji sa UNICEF-om.

Projekat obuhvata izradu priručnika za zaposlene i roditelje o prepoznavanju dis-

kriminacije u školama, izradu priručnika za učenike i edukativnog materijala koji će deci i mladima objasniti njihovu ulogu u borbi protiv diskriminacije.

U tome će aktivno učestvovati panel mladih poverenika za zaštitu ravnopravnosti kako bi sadržaj bio što dostupniji mladima i u skladu sa njihovim očekivanjima i razumevanjem borbe protiv diskriminacije, piše u saopštenju.

Dogovorena je i zajednička organizacija obuke prosvetnih radnika i prosvetnih savetnika, inspektora i svih zaposlenih u sistemu obrazovanja.

Brankica Janković i ministar Šarčević smatraju da je takav pristup neophodan da bi mladi blagovremeno naučili da poštuju različitost i prednosti života u društvu bez diskriminacije i nasilja, piše u saopštenju.

MINISTARSTVO NA OTVORENO PISMO S. BRAJKOVIĆA

Nedostatak kulture dijaloga

Povodom otvorenog pisma ministru prosvete, nauke i tehnološkog razvoja dr Srdanu Verbiću, koje je 17. jula 2016. godine u ime Sindikata prosvetnih radnika Srbije (SPRS) poslao gospodin Slobodan Brajković, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja 18. jula saopštava: „Veoma smo zabrinuti zbog nedostatka kulture dijaloga predstavnika jednog od najvećih prosvetnih sindikata kojem je

ukazano poverenje da učestvuje u radu Radne grupe za izradu cenovnika usluga u obrazovanju. Smatramo da su tendenciozna tumačenja stavova iznetih na sastanku Radne grupe i senzacionalistička retorika pisma gospodina Brajkovića krajnje neprimereni i usmereni protiv napora Radne grupe da usaglasi važne detalje finansiranja nastavnika i nenastavnog osoblja u okviru postojećih budžetskih ograničenja.

Iznošenje u javnost predloga koji su se čuli na sastanku Radne grupe kao gotovih ili nametnutih rešenja, protiv kojih se ne može boriti nikako drugačije osim putem medijskih saopštenja, destruktivno deluje na sam proces usaglašavanja socijalnih partnera u Radnoj grupi. U najmanju ruku, ovakav istup je nekorektan prema ostalim članovima Radne grupe koji se trude da kroz argumentovanu diskusiju dođu do najboljeg predloga za Pravilnik o ceni usluga u obrazovanju.

Apelujemo na socijalne partnere da svojim odgovornim i konstruktivnim pristupom u radu radnih grupa Ministarstva doprinesu usvajanju boljih, svrshodnijih i bolje usaglašenih zakona i podzakonskih akata. Verujemo da je dijalog socijalnih partnera jedini ispravan put rešavanja spornih pitanja koja se tiču radno pravnog statusa zaposlenih u obrazovanju.“

DOGOVOR: BEZ OTKAZA ALI I BEZ ŠTRAJKOVA

Sindikati: Vladi 100 dana socijalnog mira

Svi tehnološki viškovi u prosveti biće raspoređeni u školama gde ima slobodnih mesta, a prosvetari neće štrajkovati od 1. septembra, rečeno je 18. avgusta nakon sastanka novog ministra prosvete Mladena Šarčevića sa predstavnicima četiri reprezentativna sindikata. Šarčević je nakon sastanka sa sindikalcima Tanjugom rekao da će tehnološki viškovi imati prioritet i da će biti raspoređeni u školama gde za tim postoji potreba, te da se tim pitanjem ne može više manipulirati. „Nešto više od 3.000 prosvetnih radnika u Beogradu i nešto više od 6.000 u Srbiji je tehnološki višak, ali su sva ta mesta rešiva. Pitanje je samo prebacivanja sa jednog radnog mesta na drugo“, rekao je Šarčević. On je dodao da niko neće ostati bez posla i naglasio da je i sam na početku karijere tri puta bio tehnološki višak.

Kako kaže, žao mu je mladih ljudi koji završavaju fakultete, a nemaju šansu da se zaposle u prosveti jer nema konkursa. „Neke struke mogu da se snađu, ali gde će učitelj?“, pita se ministar i dodaje da će se pobrinuti za rešavanje i tog problema.

On je dodao da su sa sindikatima dogovoreni redovni sastanci, kako bi se rešavala konkretna goruća pitanja. Predsednik Granskog sindikata prosvetnih radnika Srbije „Nezavisnost“ Tomislav Živanović kaže da je ministru na prvom sastanku pozeleo dug mandat i da kao ministar ne dočeka nijedan štrajk prosvetnih radnika. „To znači da napravi dobar sistem i omogući da se prosveta u Srbiji razvija i da

zauzme svoje mesto“, rekao je Živanović. On je dodao da od 1. septembra neće biti štrajka prosvetnih radnika, da će “u hodu” rešavati goruće probleme, počev od tehnoloških viškova, obračuna plata za godišnje odmore. Živanović kaže da je novi ministar prosvete dobro uočio da su najveći problemi u prosveti inspekcija i organizacija školskih uprava, te da su sindikati tu da pomognu u rešavanju i tih problema.

Predsednica Unije sindikata prosvetnih radnika Srbije Jasna Janković da je sama činjenica da su sindikati pozvani na razgovor kod novog ministra petog radnog dana govori da je ministar u sindikatima prepoznao saradnike, a ne svoje protivnike. Ona kaže da će se prvo rešavati problemi tehnoloških viškova, formiraju se radne grupe, raspoređuju ljudi kako bi se uštedelo u sistemu. Kaže još da će novi sastanak sa ministrom biti organizovan za deset do petnaest dana kako bi se konkretizovala rešenja gorućih problema. Janković kaže da štrajka prosvetnih radnika od 1. septembra neće biti, ali ne zato što nema problema u prosveti već zato što žele da daju vladi i novom ministru 100 dana da vide šta će biti urađeno. “Školska godina neće početi regularno, kasni se sa raspodelom tehnoloških viškova, ne znamo kako će da se formiraju odeljenja. Stiglo je uputstvo da se formiraju odeljenja sa većim brojem učenika, od sedam odeljenja moraće da se formira šest”, rekla je Janković novinarima u Beogradu.

MINIMALNA ZARADA I DALJE MINIMALNA?

• Posle dve godine veći minimalac • Vlada nudi minimalac veći za 1.044 dinara, poslodavci skoro dvaput manje

Jedno od prvih obećanja nove Vlade je da će ispoštovati rok za utvrđivanje cene minimalnog rada koji ističe 15. septembra. Posle dve godine minimalac bi trebalo da bude povećan, saglasni su i poslodavci i predstavnici sindikata. Koliko bi, međutim, predložene korekcije rešile problem odnosa potrošačke korpe i cene minimalnog rada? Povećanje minimalne cene rada najavio je premijer u ekspozou. Glas “za” stiže i od poslodavaca, jer korekcije nije bilo već dve godine.

Odluka Vlade od prošle godine je da minimalna cena rada po radnom satu za 2016. ostane 121 dinar, dok je zahtev sindikata bio da se poveća na 143,5 dinara. Pre toga visina minimalca je poslednji put promenjena 2014. sa 115 na 121 dinar, što je iznos koji se nije menjao još 2012. godine.

Jedna minimalna zarada je polovina prosečne plate, a jedna prosečna plata nije dovoljna za prehranu četvorčlane porodice, podseća predsednik Ujedinjenih granskih sindikata “Nezavisnost” Branislav Čanak. „To znači da vi treba da radite na dva radna mesta, za dva minimalca, da ne biste imali ništa. I svi su čisti, sve su vas lepo isplatili po zakonu, a vi od toga nikakve vajde nemate“, kaže Branislav Čanak, predsednik UGS “Nezavisnost”.

Zato povećanje treba da prati inflaciju, poručuje predsednik Unije poslodavaca Srbije Nebojša Atanacković.

„Mi smatramo da je neprihvatljivo da se ona poveća za celih 15 posto koliko bi to trebalo da bude po zahtevu sindikata, a mislim i da su sindikati do sadašnjih naših razgovora shvatili da je to puno, spremni su da prihvate niže povećanje“.

Kompromisa u vezi s ovim pitanjem dosad nije bilo. Prema podacima sindikata 27 odsto od ukupno 1,7 miliona zaposlenih prima minimalnu mesečnu zaradu koja je sada oko 21.000 dinara.

Predstavnici Vlade, sindikata i poslodavaca započeli su pregovore o utvrđivanju investitorne, poslodavce, da i 25. avgusta je održana sednica Socijalno-ekonomskog saveta (SES-a) izjavio je ministar za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja Aleksandar Vulin. „Vulin je naveo da je pre sednice SES-a počela sa radom radna grupa koja je na tehničkom nivou kroz posmatranje sedam osnovnih parametara za određivanje minimalne cene rada došla do odgovarajućih zaključaka. „Spremni smo da u razgovore uključimo i one koji nisu deo SES-a i tu mislimo na najkrupnije investitore, poslodavce, da i oni kažu šta misle o tome, a konačnu odluku će doneti članovi SES-a“, rekao je Vulin. On je dodao da Vlada Srbije želi da unapredi položaj radnika i da oni za svoj rad budu adekvatno nagrađeni. „U kojoj meri i kako, to je nešto o čemu ipak mora da svoje mišljenje da i ekono-

mija kao takva, šta je podnošljivo a šta nije. Mi hoćemo da saslušamo i sindikate i poslodavce, a onda će vlada izaći sa konačnim stavom“, rekao je Vulin. Kako kaže, u svakom slučaju pregovori su započeti, a očekuje da će se u najkraćem roku uspešno završiti saglasnošću svih učesnika u socijalnom dijalogu, a pre zakonskog roka koji je 15. septembar. Taj rok biće ispoštovan, dodao je Vulin.

Na pomenutom sastanku SES-a Vlada Srbije ponudila je povećanje minimalca za 1.044 dinara mesečno, poslodavci za 696 dinara, dok su sindikati tražili da minimalna zarada bude povećana za 2.436 dinara, odnosno umesto 121 dinar, koliko danas iznosi minimalna cena po radnom satu, Vlada je ponudila povećanje na 127 dinara. Poslodavci su ponudili cenu od svega 125 dinara, dok su predstavnici sindikata zahtevali da radnicima koji primaju minimalac zarada po satu bude povećana za 14 dinara, odnosno na 135 dinara.

Kako na sastanku nije bilo oštih reči između predstavnika države i radnika stvoren je utisak da je Vlada spremna da još razgovara o minimalcu i da izneseni predlozi nisu zakucani. „Sledeći sastanak očekujemo početkom septembra, a nakon toga i još jednu sednicu Socijalno-ekonomskog saveta, posle koje bi sve trebalo da bude jasnije“ kažu iz Saveta.

„ВЕЧИТИ СТУДЕНТИ“ ПОНОВО ТРАЖЕ ПРОДУЖЕЊЕ РОКА ЗА ЗАВРШЕТАК СТУДИЈА

• Рок за завршавање студија истиче 30. септембра 2016. Године • Након тога „вечити“, уколико желе, могу да упишу испочетка програм или други факултет • Продужење рока за завршетак теза траже и докторанди београдског Медицинског факултета

Студенти који су уписали факултет „ло старом“ (пре увођења „болоње“), а којих има најмање 19.000 у Србији, предали су по другом путу петицију којом траже продужење рока за завршетак студија за најмање још две године. Петиција, коју је потписало до сад 5.500 академика, предата је премијеру, председници Народне скупштине и Одбору за високо образовање.

Они објашњавају да нема логике да се студентима у Србији не омогући оно што је већ омогућено колегама у околним земљама. У Црној Гори је, наводе, рок продужаван три, четири пута. При том, наглашавају, занимљиво је да су у другим земљама управо политичари били иницијатори ове идеје, а код нас студент.

Иначе, у ову категорију студената спадају сви они који су студије уписали пре школске 2006/2007. године, а који до сад нису положили све испите. Рок за завршавање студија њима истиче 30. септембра 2016. године. Након тога „вечити“ студенти, који не воле овај израз, више неће моћи да буду у статусу студената, али ће моћи, уколико желе, да упишу испочетка програм или други факултет.

Оно што је за сад извесно, јесте да немају подршку Министарства просвете, нити Националног савета за високо образовање, а чврсто у ставу да не сме бити продужетак је и руководство Универзитета у Београду. Студенти, међутим, наводе да су на њиховој страни поједини посланици Српске напредне странке, као и чланови новог Одбора за образовање Скупштине Србије, а чека се и нова екипа у Министарству просвете.

Они се надају да ће њихов случај ипак стићи до Скупштине, захваљујући подршци професора у посланичким клубовима. У Министарству просвете објашњавају да тако нешто није могуће у оквиру предложених измена и допуна Закона о високом образовању.

Студент на суду добио Правни факултет

Бивши студент Правног факултета у Загребу Марко Дуило, после пет година спора, добио је на Високом управном суду свој некадашњи факултет. Он је право у Загребу уписао 2006. године, а потом се пребацио на Правни факултет у Сплиту. Дуило је био на другој години студија по старом програму, а факултет је желео да га пребаци на болоњски програм, који је скупили и траје годину дана дуже. Због тога је он поднео захтев за оцену законитости факултетске одлуке. У пресуди Високог управног суда исписано је на пет страна и пише да „студенти који су били уписани пре новог програма, имају право довршити студије према наставном плану и програму, као и условима који су важили приликом њихова уписа на прву годину студија“. На ову реченицу се позивају и српски студенти.

Подсетимо, Национални савет за високо образовање на последњој седници подржао је предлог Министарства просвете да 48 ЕСП бодова и наредне школске године буде услов за буџетски статус, као и да студенти који су последње године редовног трајања студија били на буџету, задржавају тај статус и током продужене године. Ове измене ће бити пред посланицима по формирању нове владе. „Министарство просвете чврсто остаје при ставу да нема продужетак рока за завршетак студија, јер би то било неправедно према осталим студентима који су уписали факултет по увођењу болоње, а којима такође истиче рок. По Закону о високом образовању студије могу трајати двоструко дуже од броја студијских година“, каже др Милован Шуваков, помоћник министра просвете за високо образовање.

С друге стране, стари студенти са којима смо раз-

говарали, а који имају и активну Фејсбук групу, наводе да је рок за студије старим студентима осим у Црној Гори, продужен и у Хрватској, Босни и Херцеговини, а у Републици Српској је процес у току.

Иако су многи склонили да „вечите студенте“ проглашавају за „лење“, међу њима има различитих судбина, о чему сведоче и коментари на сајту (peticije24.com) на којем се потписује петиција. Многи од њих паралелно студирају и раде, па им не преостаје довољно времена за захтевне испите, основали су породице, подижу децу, многе живе у оубележје породичне трагедије... Већина објашњава да се „заглавила“ са три, четири испита до краја, обично где је ниска пролазност и код најзахтевнијих професора.

„Факултет смо, за разлику од „болоњаца“ уписивали по наставним плановима који нису предвиђали ограничавање дужине студија. Те студије су прекидане и због бомбардовања и због ванредних стања и због разноразних приватних ствари. Студирајући толике године, нисмо отпрећивали ни државу ни школски систем. Редовно смо измиривали своје обавезе и трпели огромне притиске и послодаваца и професора и родитеља“, рекао нам је један од старих студената.

Нема поузданих података о томе колико има студената по старом, осим из времена министра просвете Томислава Јовановића (2013/14). Тад су податке доставила само 42 факултета, а бројка је била 18.861 студената. Сигурно је и да су у међувремену, неки од њих и дипломирали.

У јавности су се огласили и докторанди Медицинског факултета у Београду, који ће такође прикупити потписе за петицију којом траже продужење рока за одбрану докторске тезе, а који истиче до краја септембра септембра 2016. године. Они ће петицију са потписима доставити ректору БУ и министру здравља нове српске владе.

ШУВАКОВ: ПОДВУКЛИ СМО ЦРТУ - НЕМА ПРОДУЖЕЊА РОКА

Помоћник Министра просвете Милован Шуваков рекао је 28. јула да неће бити продужења рока за завршетак факултета старим студентима и да ће они који не дипломирају до 30. септембра, а желе да наставе студије, морати да упишу друге студијске програме. „Стручна јавност нема дилеме да је дошло време да се подвуче црта“, рекао је Шуваков на ТВ Пинк и додао да је из угла студената продужење рока можда оправдано, али да су виокошколске установе административно оптерећене старим програмима и да је факултет у проблему ако мора да држи старе програме. Он је додао да је високо образовање имало различиту улогу у различитим друштвеним околностима, те да је раније високо образовање држало младе људе „скољене од тржишта рада“, а да са друштвеним променама тражиште рада треба да буде попуњено квалитетним младим људима који су способни да обављају разне послове.

Шуваков подсела да је старим студентима од 2005. године, када је усвојен Закон,

два пута продужаван рок и да је већ истекао рок и Болоњцима који су међу првима уписали факултет и који имају рок од осам година да га заврше. Са истеком рока, 30. септембра ове године, Шуваков каже да се никоме неће ускратити право да студира, те да стари студенти могу да упишу нове студијске програме и да ће проблема бити једино на факултетима где су се студијски програми драстично мењали.

Упитан на чему ће министарство интензивно да ради у наредном периоду, Шуваков каже да улога школе треба да се промени и да се мора појачати њена васпитна улога. „Ми смо раније у школу ишли по информације. Данас деца имају обиље информација око себе и школа треба да их учи како те информације да филтрирају, као и да се врати васпитна улога школ“, нагласио је помоћник министра.

Он каже да министарство ради интензивно на реформа високог образовања, посебно за студијске програме који образују наставнике, али и на реформи гимназија.

ВЕРБИЋ: НЕЋЕ БИТИ НОВОГ РОКА

Министар просвете, науке и технолошког развоја Србије Срђан Вербић изјавио је да неће бити продужетак рокова за такозване вечите студенте, јер, како је навео, „то није фер“ према редовним студентима, казао је Вербић за Радио-телевизију Србије. Министар је оценио да је јако важно то што се ради на новом закону о високом образовању, као и то што су студенти „од првог момента“ укључени у израду тог акта. „Од студената очекујемо да више гледају у будућност, да њихови захтеви у вези новог закона буду дугорочнији, а не само да траже више рокова за полагање испита“, казао је Вербић.

Срђан Вербић сматра да нема ничег спорног у томе што 800 милиона динара одлази на путне трошкове професора за учешће на научним скуповима и конференцијама и истакао да је важно да се млађим људима омогући да више путују и стичу искуство. Вербић је гостујући на РТС прецизирао да буџет за просвету и науку износи 130 милијарди динара, а да пола процента тог буџета иде на путне трошкове професора, тачније 800 милиона. „То уопште није спорно. Спорно је да не можемо да омогућимо млађим људима да имају више путовања, мислим да је то јако значајно“, указао је Вербић. Он је рекао да многи научници из Србије тек пред докторат или

кад докторирају одлазе први пут на међународне конференције.

„Тада је већ касно да се ухвати у коштац са неким правим проблемима и нађу прве сараднике, то би требало да радимо много раније“, рекао је министар. Он је навео пример Будимпеште где се, како је казао то јако добро ради, јер имају а „low cost“ компаније па њихови научници на пример, на конференцију у Лисабон могу да оду за 20 евра, док нас то кошта много више. „Мислим да је наш задатак да много више урадимо за мобилност високог образовања, јер то ће подићи квалитет и да ставимо прави акценат на младе“, рекао је Вербић.

ШАРЧЕВИЋ: НИСАМ ЈА ТАЈ КОЈИ ЋЕ ДА ПРЕСЕЧЕ

За студенте који студирају по болоњи закључак је припремљен и прослеђен законодавству. Што се тиче захтева старих студената, ја нисам тај који ће одједном да пресеке Гордијев чвор. Њима је понуђен добар модел да пређу на болоњу, да им се признају положени испити и да положе разлику која се не разликује битно од оног што су полагали по старом. Ако мене лично питате као професора, ја нисам за лоше ђаке. Али ако је ово друштвени проблем који није решаван

годинама, ја не могу да два минута да га отклоним. Ништа нећу сећи преко колена. Морамо да видимо колико је старих студената јер ни ту нема тачних података. Чуо сам врло опречна мишљења. Од председника Одбора за образовање Муамера Зукорића сам тражио да се и Одбор ангажује. Ово није политички већ технички питање и мора да га решава неко старији од мене. У току је шири круг консултација и док не сагледамо проблем са свих страна нећу никоме ништа да обећавам.

ОДЛУЧУЈЕ О ПРОСВЕТИ, А УНИВЕРЗИТЕТ НА ЧИЈЕМ ЈЕ ЧЕЛУ НЕМА АКРЕДИТАЦИЈУ

Интернационални универзитет у Новом Пазару, чији је Зукорлић председник, једини је универзитет у Србији који уписује студенте од 2002. године, а да нема акредитацију (Наставак са стр. 1)

Аутор: Сандра Гуцијан*

Академска заједница је са не малим изненађењем дочекала именовање лидера Бошњачке демократске заједнице Муамера Зукорлића на чело Одбора за образовање, јер је већ годинама познато да Интернационални универзитет у Новом Пазару, на чијем је челу, ради без акредитације просветних власти. Реч је о једином од 19 универзитета у Србији који није акредитован, а који од 2002. године школује на хиљаде студената, има одељења у Београду, Панчеву, Суботици и Нишу. Од увођења „болоње“ произвео је 60 доктора наука. Зукорлић пориче да је власник и оснивач, напомињући увек да је само председник овог универзитета који је почео са радом крајем 2003. године, уз сагласност тадашњег министра просвете Гаше Кнежевића.

Да постоје проблеми у раду, први пут је постало јасно када је уведен систем акредитације у Србији, што је значило да ће на свим државним и приватним факултетима бити проверени услови за рад, програми, професори, број студената и сл.

После три године чекања, Интернационалном универзитету је одбијена акредитација у октобру 2011. године, а Зукорлић је тада био и главни муфтија Исламске заједнице у Србији. Његов блиски сарадник, ректор проф. др Мевлуд Дудић, ову одлуку је доживео као „политички ударац“. Он је за наш лист тада прокоментарисао да је ово „још једна у низу политичких харанги која се води против овог универзитета, јер је Комисија за акредитацију политичко, а

не стручно тело”.

Да појаснимо, одбијање акредитације аутоматски значи забрану факултетима да уписују студенте, а додашњи академци имају право да заврше студије. На овом универзитету, иначе, има шест департмана (рачунарске, правне, економске, филолошке и педагошко-психолошке науке и уметност). Студенти уче босански језик и бошњачку књижевност, психологију, право, економију, сликарство, дизајн...

Међутим, акредитацију имају само студије енглеског језика, и то за 30 студената. На сајту КАПК изричито пише и да је студијски програм право акредитован 2010. године, али одбијен 2016. Акредитација се издаје

сваких пет година и после тога факултет и универзитет морају поново да траже одобрење КАПК. Департмане, којих универзитет има у четири града, Комисија уопште не помиње.

Тренутно је у току поступак пред Националним саветом за високо образовање, којем се универзитет жалио због „дрвеног светла“ Комисије за акредитацију. У Министарству просвете јуче нисмо успели да проверимо да ли су дипломе Интернационалног универзитета валидне или не. Многи наши саговорници, који су инсистирали на анонимности, за читаву ову збрку криве управу Министарства просвете и кажу да последњи догађаји указују на то да ће Зукорлићев универзитет сигурно сада добити акредитацију.

*„Политика“, 25.06.2016.

ШАМАР СРПСКОЈ НАУЦИ И ОБРАЗОВАЊУ

Пише: Душан Теодоровић*

Србија је постала прва земља у свету у којој је председник парламентарног одбора за науку, образовање, технолошки развој и информатичко друштво био, до пре неколико месеци, верски вођа. Не рачунајући непризнату Исламску државу, Муамер Зукорлић, донедавно главни муфтија Мешихата Исламске заједнице у Србији, постао је званично први човек Србије задужен за развој науке и образовања.

Господин Зукорлић изучавао је ислам у Гази-Хусревојевој медреси у Сарајеву и на Исламском факултету у Алжиру. Толико о Зукорлићевом научном образовању. Историја нас учи да су постојали појединци који су дали знатан научни допринос иако нису имали формално научно образовање. Помислио сам да је то случај с ефендијом Зукорлићем. Да ли је господин Зукорлић нови Мајкл Фарадеј, књиговезачки радник који је постао члан Краљевског друштва Енглеске? Консултовао сам научне базе Веб оф Сциенце, Гоогле Сцхолар и Публикс оп Перисх и утврдио, на своје велико изненађење, да господин Зукорлић нема ниједан научни рад, ниједан цитат и да се не води у овим базама као научник, упркос својој изјави за „Политику“ да је 25 година живота посветио науци. Значи, ефендија Зукорлић није, за сада, нови Мајкл Фарадеј. Логично је да се човек запита шта је то што магнетски вуче господина Зукорлића ка универзитетској проблематици. Усудио бих се да кажем да је то приватни „Универзитет у Новом Пазару“, чији је он председник. Универзитет има шест департмана (факултета) и укупно 37 наставника (према подацима са званичног сајта универзитета!) Ефендија Зукорлић показао је велики смисао за „бизнис“ у земљи у којој је поседовање дипломе неутемељене на озбиљном студирању, уз поседовање праве партијске књижице, предуслов који води до добрих позиција у државној управи и јавним предузећима. Поред департмана лоцираних у Новом Пазару, Универзитет у Новом Пазару отворио је и департмане у Нишу, Панчеву, Суботици и Београду. Свакако да је својеврстан безобразлук

отварање некаквог „факултета“, који искључиво служи за издавање диплома, свега неколико стотина метара удаљеног од ректората највећег српског универзитета.

Највећи број Зукорлићевих департмана није акредитован, али без обзира на то, ефендијини департмани настављају с радом, доносе профит и „школују“ људе којима је искључиво потребна диплома. Био сам један од чланова Акредитационе комисије која

је одбијала да изда акредитацију овом „универзитету“. Свакако да разлози за одбијање акредитације нису били политички, већ искључиво академски. Интересантно је да је један од понуђених програма из друштвено-хуманистичких наука, који је Акредитациона комисија одбила док сам ја био њен члан, укључивао и обуку из ватреног оружја и коришћење стрељања! Нови Пазар, поред приватног универзитета чији је председник ефендија Зукорлић, има и Државни универзитет. Иако су Лесковац, Суботица, Крушевац, Краљево, Панчево, Зрењанин, Шабац, Чачак и Смедерево већи од Новог Пазара, ниједан од ових градова нема универзитет. Изгледа да су разлози „политичке коректности“ и политичке трговине условили да Нови Пазар има два универзитета. Зукорлићев универзитет је прави представник групе приватних универзитета насталих после трагичног распада СФРЈ. Предузетници су осетили постојање великог тржишта коме је могуће понудити факултетску, мастер и докторску диплому без озбиљног студирања. У недостатку правог универзитетског кадра приватници су масовно произвели своје професоре и научнике. Тако је, на пример, генерални менаџер Универзитета у Новом Пазару, доцент по звању, факултетску диплому стекао 2007. године на БК универзитету, а мастер и докторску диплому на Интернационалном универзитету у Новом Пазару (на којем је ефендија Зукорлић председник). Генерални менаџер универзитета одбранила је докторску дисертацију с темом „Улога и значај Универзитета у Новом Пазару на развој Санџака“(!). Не постоји ниједна друга земља на свету, сем Србије, у којој је могуће за неколико година прећи пут од студента

до „генералног менаџера универзитета“. Опасност по српско друштво од постојања универзитета као што је Зукорлићев универзитет јесте вишеструка. Овакви „универзитети“ немају универзитетски кадар школован по уобичајеним светским стандардима који је компатибилан с развијеним земљама по оствареним научним резултатима и савременим методама наставе. Наставници са ових универзитета нису присутни у научним збивањима и не поседују често ни елементарна знања из одређене области. Члановима фамилије власника универзитета такође се често додељују универзитетска звања и углавном једна фамилија контролише читав „универзитет“. Кадар који дипломира на овим универзитетима у великом броју случајева успева да се преко партијске припадности домогне најодговорнијих функција у друштву.

Ефендија Зукорлић, који је једном приликом изјавио да је „територија Санџака слободна и да више никад неће бити поробљена“, постао је, одлуком Александра Вучића, водећи научник у Србији који треба да надзире правце развоја молекуларне биологије, трансплантације органа, роботике и вештачке интелигенције. И док се на позицији у свету на којима се одлучује о научној и просветној политици једне земље именују нобеловци, високоцитирани научници и ректори водећих светских универзитета, премијер Вучић је за нашу водећу научну памет поставио некадашњег матуранта Гази-Хусревојево медресе из Сарајева и студента ислама у Алжиру. Од Зукорлића очекујемо и смернице у погледу мреже високошколских установа, вредновања научноистраживачког рада, примене Хиршовог индекса и одлива најталентованијих младих научника из Србије. Шта је именовањем бившег муфтије на место председника Одбора за просвету и науку поручило академској заједници Србије мандатар за састав нове владе? Учврстио нас је у уверењу да морамо да наставимо да му не верујемо. Свакодневна мандатарова заклињања у европски пут Србије падају у воду пред најјефтинијом политичком трговином. Можемо, такође, да закључимо да господин Вучић сматра да су наука, просвета, технолошки развој и информационе технологије трице и кучине које само оптерећују буџет Србије и да може да их води било ко.

* Академик, председник Одбора САНУ за високо образовање

JOLDAŠ, BRE

Povodom teksta akademika Dušana Teodorovića

Autor: Radoš Ljučić*

Ako je Zukorlić „šamar srpskoj nauci i obrazovanju“ (Dušan Teodorović, „Politika“, 1. jul), šta je onda pesnica? Da li su, zbog tog šamara, srpska nauka i obrazovanje u nokdaunu? Bez obzira na to da li će posle efendijinog šamara doći joldaševa (joldaš = saputnik, drug) pesnica, odgovor na postavljeno pitanje odavno znamo – jesu!

Ko je najodgovorniji za takvo stanje u nauci i obrazovanju? Iako se o ovome može raspravljati, sporiti i mogu se iznositi mnogi argumenti, nesumnjivo odgovornost snose tri ustanove: 1) Ministarstvo prosvete (time i vlade Srbije, ova i sve ranije), 2) Univerzitet u Beogradu i 3) SANU.

Skupštinski Odbor za obrazovanje i nauku, na čijem čelu je efendija Zukorlić, iako zakonodavna institucija, od znatno manjeg je značaja i uticaja od tri pomenute. To znam iz sopstvenog iskustva jer sam na toj funkciji bio kratko 2004. godine, ali dovoljno da spoznam njegovu minornu ulogu. Time ne pravdam Zukorlićevo imenovanje jer sam duboko ubeđen da kao poslanik ima pravo da bude njegov član, ali zbog svoje verske funkcije ne bi smeo da bude na njegovom čelu. Problem srpske nauke i obrazovanja nije u Zukorliću i u skupštinskom odboru, on je znatno dublji.

Saglasan sam sa svim što je uverljivo napisao akademik Teodorović, ali mi se čini da je neke probleme svesno prečutao. Zadržaću se samo na dva slučaja, oba u neposrednoj vezi sa Zukorlićevim šamarom.

Prvi: obrazovanje. „Univerzitet u Novom Pazaru otvorio je i departmane u Nišu, Pančevu, Subotici i Beogradu. Svakako da je svojevrsan bezobrazluk otvaranje nekakvog „fakulteta“, koji isključivo služi za izdavanje diploma, svega nekoliko stotina metara udaljen od rektorata najvećeg srpskog univerziteta.“ Ali efendija nije mogao da otvori „fakultete“, sa ili bez akreditacije, a da nije dobio odobrenje države. Dakle, nije efendija odgovoran – već država! Bio sam član Republičkog saveta za razvoj univer-

zitetkog obrazovanja, kojim je započeto davanje akreditacije privatnim „fakultetima“. Zabrinjavajući je podatak da su za otvaranje takvih „fakulteta“ glasali, uvek i prvi, ministar prosvete i rektor Univerziteta u Beogradu. U dvadesetočlanom savetu samo smo pokojni Mile Savić i ja bili uzdržani ili protiv. Od tada do danas efendija Zukorlić nije odlučivao o obrazovanju, a ono je neprekidno padalo sežući do najnižeg stepena. Stoga efendija nije ni najmanje kriv, bez obzira na njegove neodmerene hvale, te bi krivca trebalo tražiti u izvršnoj i zakonodavnoj vlasti i dvema najvišim prosvetnim i naučnim ustanovama Srbije! Među nama ima mnogo lošijih imama od efendije! Kako je moguće da su ti „fakulteti“ izdali toliko sumnjivih diploma, a da Ministarstvo prosvete i druge nadležne institucije nisu ni prstom mrdnuli da ih spreče u nezakonitaj radnji? Ko je kriv za to: efendija ili država? Ne branim efendiju, već optužujem državu koja je zgazila obrazovanje kao da je ono njen najveći i nepresušni neprijatelj.

Drugi: nauka. Za razvoj nauke veliku odgovornost snose Univerzitet u Beogradu i SANU. Pitam tim povodom akademika Teodorovića kako je moguće da neko postane visoki zvaničnik jedne naše veoma ugledne naučne ustanove s jednom objavljenom monografijom? Ili, kako je moguće da je direktor jednog važnog instituta u Srbiji – prepisivač? O tome je javnost obavještena, prema tome i akademik Teodorović, te se opravdano pitam kako je moglo tako nešto da promakne njegovom pažljivoj zapažanju? Zar to nije šamar srpskoj nauci, nalik Zukorlićevom? Zukorlića je izabrala Skupština Srbije za predsednika Odbora za obrazovanje i nauku, te je nju trebalo prozvati, a ne efendiju – on je Alahov i njen sluga!

Gospodo, profesori univerziteta, akademici, podimo od sebe. Da li je Univerzitet u Beogradu ono što je bio? Da li je SANU ono što je bila Srpska kraljevska akademija? Da li smo mi, profesori univerziteta i akademici, ono što smo bili? Ako nismo, a to je očigledno, da li imamo pravo da drugima upućujemo prekore pre nego što se suočimo sa sopstvenim slabostima?

Srpska intelektualna elito, ako te još ima, ne krivi efendiju i budućeg joldaša za urušeno obrazovanje i nauku. Krivac je u nama! Zato je danas naš starešina efendija, sutra će biti neki drugi joldaš.

*Profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu

NEUTEMELJENE OPTUŽBE AKADEMIKA TEODORVIĆA

Povodom teksta „Šamar srpskoj nauci i obrazovanju“, „Politika“, 30. juna

Autor: Šefket Krčić*

Matica Bošnjaka – društvo za kulturu, znanost i umjetnost Sandžaka, sa sedištem u Novom Pazaru, s velikom pažnjom prati aktuelna zbivanja u zemlji, kao i delovanje pojedinih akademika SANU, koji pregrejanošću svojih stavova kočice i ometaju formiranje vlade posle izbora od 24. aprila. U tom pravcu želimo da se obratimo javnosti u cilju smirivanja strasti povodom teksta akademika Dušana Teodorovića, koji sadrži predrasude, ne samo prema poslaniku Muameru Zukorliću, kao predsedniku Odbora za obrazovanje, nauku, tehnološki razvoj i informatičko društvo, već i prema studentima i nastavnicima Internacionalnog univerziteta u Novom Pazaru i Bošnjacima u Sandžaku i šire. Mnogi trezveni i umni ljudi u Srbiji, na sreću, ne misle kao akademik Teodorović. U tom pravcu, značajne impulse dali su mnogi građani, koji su se javljali na talasima Radio Beograda, pravdajući Zukorlićevo izbor na skupštinsku funkciju, jer on je ravnopravan državljanin Republike Srbije sa značajnim referencama.

Zacelo, ne govori istinu akademik Teodorović kada kaže za Zukorlića, da nema formalno naučno obrazovanje. Ovde bismo mogli pomenuti više stotina Zukorlićevih priloga, koji su značajni za naučni, kulturni, politički i duhovni život, ali ćemo se zadržati na tri visoke reference: 1. na Zukorlićevoj monografiji „Stop korupciji“ (2014), jedinstvenoj publikaciji na našim prostorima, 2. na kritičnom traktatu „Terorkratija između ISILA i Ajfela“ (2015), 3. na kulturnom delu akademika M.

Filipovića „Fenomen Muftija“ (2013), i na drugim radovima koje, zbog ograničenosti prostora, ne možemo navoditi, a koji su prezentirani na mnogim domaćim i međunarodnim skupovima.

Uvereni smo da će sve optužbe akademika Teodorovića poslanik M. Zukorlić s velikom lakoćom odbaciti kao neutemeljene, jer poseduje relevantne kompetencije za mesto koje mu je povereno. Nama je jasno da akademiku Teodoroviću smeta premijer Vučić, pa je to najefikasniji način da mu poturi takvu nebulozu, kako bi Vučićev kabinet kritički izložio stubu srama. Mnogi bi imali šta da kažu, ali nisu dobili mandate na izborima. U tom smislu, trebalo je i akademik Teodorović da se kandiduje, kao što je to učinio gospodin Zukorlić, pa bi znao koje mesto ima u društvu. S obzirom na to da ima pristalice među profesorima na univerzitetima u Beogradu i Kragujevcu, predlažemo mu da prihvati naš poziv na dijalog. Među učesnicima dijaloga mogli bi biti profesori Internacionalnog univerziteta u Novom Pazaru, koje akademik ponižava, a koji su doktorirali na poznatim univerzitetima na Balkanu i šire. To su: dr Sefer Mededović, dr Mehmed Meta, dr Miodrag Jović, dr Bećir Kalač, dr Miodrag Jovanović, dr Fehim Husković, dr Šemsudin Plojević, dr Radomir Čolaković, dr Čamil Sukić, dr Muamer Nivević, dr Đoko Marković, dr Muzafer Saračević, kao i potpisnik ovih redova. Mi nismo doktorirali na Internacionalnom univerzitetu u Novom Pazaru, iako gospodin Teodorović tvrdi da na tom univerzitetu rade samo oni koji su tu i doktorirali. Pored toga, pratili smo mnoge odbrane doktorskih disertacija na

Internationalnom univerzitetu u Novom Pazaru, možemo slobodno reći da su sve, bez izuzetka, bile perfektno i ozbiljno pripremljene i odbranjene, što i dolikuje renomeu Internacionalnog univerziteta, po čemu je ova visokoškolska institucija prepoznatljiva. Upravo na ovom univerzitetu došla je do izražaja sinteza stručnosti, profesionalnosti, posvećenosti, kreacije, kolegijalno uvažavanje, saradnja i odgovornost pre svega. Oni koji su posetili ovaj univerzitet mogu da potvrde da on živi istinsku autonomiju. Stručni radovi profesora i saradnika objavljuju se u renomiranim časopisima, a njihova nastavna delatnost, disciplina i odgovornost najbolje mogu da potvrde izjave svršenih studenata koji su se afirmisali u regionu i na mnogim evropskim univerzitetima. To je i bio razlog da prethodne vlasti utemelje rivalski Državni univerzitet u Novom Pazaru o kojem akademik Teodorović ne kaže ni jednu reč.

Verujemo da će poslanik Zukorlić iskazati i dokazati sve demokratske, kulturne i naučne kapacitete i kvalitete na dobrobit evropskog puta Republike Srbije i svih njenih građana i etnosa, što je u skladu s njegovim imperativom u predizbornoj kampanji da će etiku vratiti u politiku, a mi verujemo da će etiku vratiti i u naučni život Srbije, jer dosta je bilo plagijata na mnogim državnim univerzitetima, od Kragujevca, Beograda itd. Zato se pitam zašto akademiku Teodoroviću smeta demostenska retorika poslanika Zukorlića, koji postupa u skladu sa svojim internacionalnim pogledom na svet. Prema tome, šamar Srbiji ne udara Zukorlić, već akademik Teodorović, zatvarajući joj svojim surovim i netrpeljivim stavovima put prema Evropi.

*Akademik, profesor Univerziteta u Novom Pazaru, predsednik Matice Bošnjaka Sandžaka, urednik Enciklopedije Sandžaka.

SRPSKO OBRAZOVANJE PO MERI BIVŠEG MUFTIJE

Lider Bošnjačke demokratske zajednice (BDZ) Muamer Zukorlić izabran je 24. juna za predsednika skupštinskog Odbora za obrazovanje, nauku, tehnološki razvoj i informatičko društvo. Jednu od ključnih uloga u krojenju prosvetne i naučne politike tako je dobio čovek koji je na čelu univerziteta koji već čitavu deceniju ne uspeva da ispuni minimum uslova za akreditaciju! Sve to ovom univerzitetu ne smeta da ima izdvojena odeljenja u više gradova, koja takođe nisu akreditovana.

Bivši muftija ubuduće će, po funkciji, biti i stepenik iznad komisije koja „legalizuje“ rad fakulteta i koja godinama konstatuje da Internacionalni univerzitet iz Novog Pazara ne ispunjava uslove. Zukorlića je predložila poslanička grupa SNS, a izboru su se suprotstavili poslanici DS Aleksandra Jerkov i Dosta je bilo Ratko Jankov. Muamer Zukorlić je mesto na čelu prosvetnog odbora dobio kao deo pogodbe u čijem je sre-

dištu dogovor da njegovi poslanici podrže izbor vlade i budu deo skupštinske većine.

Muftija Zukorlić bio je prvi rektor neakreditovanog Internacionalnog univerziteta. Iako ceo Novi Pazar ovaj univerzitet naziva muftijinim, Zukorlić tvrdi da više nema veze sa ovom visokoškolskom institucijom. Svako ko više veruje sopstvenim očima, može na sajtu Internacionalnog univerziteta da pročita „reč predsednika“, glavom i bradom - Muamera Zukorlića. „Nisam vlasnik, već sam samo angažovan na Internacionalnom univerzitetu u Novom Pazaru“, odgovorio je na kritike Muamer Zukorlić u parlamentu. „To nije greh, a ni sukob interesa. Ima još članova odbora koji su angažovani na univerzitetima. Nisam očekivao da će neko nepravdu koja je načinjena Univerzitetu u Novom Pazaru koristiti kao argument protiv mene“ kaže novi predsednik skupštinskog Odbora za obrazovanje.

NAPOMENA UZ OPOMENU

Piše: Ognjen Perović*

Povodom teksta iz uvodnika „Opomena“, a čiji je povod vršnjačko nasilje u školi, ne mogu a da se ne otmem utisku da je autor razočaran kaznom koju je nasilnik i dobio, premeštaj u drugu školu, a ne zabranu daljeg školovanja.

I pored čina koji jeste za svaku osudu, mislim da bi zabranom daljeg školovanja stvorili još veći problem, kako nasilniku, tako i društvu u celini, jer kao takav ostaje

sam na ulici, bez potrebne edukacije i podrške koja mu je nesumnjivo potrebna. Koliko god paradoksalno zvučalo, potrebna je podrška celokupnog okruženja u kojem učenik odrasta, roditelja, nastavnika, ustanova.

Nasilje jeste najprimitivniji vid komunikacije, ali treba da se zapitamo i više radimo na uzrocima, a ne samo da lečimo posledice.

*Novi Sad

SEDI, DVA!

Izostala reakcija prosvetnih radnika na Pravilnik o ocenjivanju

Autor: Sladana Indić*

Oto fon Bizmark (1815–1898), prvi kancelar Nemačkog carstva, govorio je: „Mislim da ne postoji građanin koji bi podneo da gleda kako se prave zakoni i kobasice.“ I stvarno, ponekad je bolje ne znati šta je ispod omota omiljenih viršli. Još je bolje ne znati šta se krije iza novog pravilnika o ocenjivanju u srednjem vaspitanju i obrazovanju u Srbiji (Sl. glasnik RS br. 82 / 2015).

Možda je iz istog razloga izostala bilo kakva reakcija prosvetnih radnika već decenijama naviknutih da se strogo pridržavaju u najmanju ruku čudnih zakona, nepravilnih pravilnika, zastarelih obrazaca, nejasnih uputstava i kontroverznih preporuka resornog ministarstva.

Umorni od narečenog ili od nekog privatnog angažmana, takođe po savetu ministra, nastavnici su proteklih dana čutke zaključili ocene i otišli da se odmore ili da beru maline.

Radi se naime o 2. stavu 17. člana pomenutog pravilnika koji kaže da je zaključna ocena brojana i utvrđuje se na osnovu svih ocena od početka školske godine i sagledavanja razvoja, napredovanja i angažovanja učenika i prikupljenih podataka u pedagoškoj dokumentaciji nastavnika.

To praktično znači da je učeniku medicinske škole, na primer, zagarantovana dvojka iz anatomije ukoliko je imao nekoliko pozitivnih ocena u prvom, i isključivo nedovoljne ocene u drugom polugodištu. Aritmetika je neumoljiva... i nema tog kreativnog, artikulisanog i tehnološki pismenog nastavnika koji će privući pažnju jednog tinejdžera posle zimskog raspusta i privoleti ga da uči. Mali je, međutim, broj učenika kojima je učenje cilj, a ne sredstvo.

Dovoljno je da dak kopira tekst spornog člana Pravilnika, uzme kalkulator u ruke, upre prst u rubriku, slavodobitno pogleda u oči predmetnog nastavnika i – izdejstvuje dvojku.

Dobrim učenicima i njihovim roditeljima odn. starijima koji redovno dolaze na roditeljske sastanke ovaj pravilnik nije doneo gotovo ništa. Oni već imaju kontinuitet u radu.

Problem je, međutim, u tome što on podstiče slabije učenike na još veći nerad (ukoliko je komparacija ove imenice uopšte moguća), pasivnost, pa i bahatost...

Hiperinflacija fakulteta, viših škola i akademija koji se završavaju preko noći donela je nešto (ne)čekivano: u Srbiji je trenutno teže završiti srednju školu nego steći visoku školsku spremu u pojedinim visokoobrazovnim ustanovama. Na taj način je ona postala stvarna prepreka mnogim budućim fiktivnim akademcima, čisto gubljenje vremena i energije na njihovom putu munjevitog uspona i zavidne karijere.

Do juče su učenici morali da savladaju sve module (čitaj: nastavne teme) i na taj način da zarade prelaznu ocenu. Od juče više ništa nije isto; pogotovo za nastavnike u srednjim školama koji bi odista voleli da ne znaju kako je nastao jedan ovakav pravilnik.

*Dipl. filolog

UČITELJI U BOLESNIČKE SOBE UŠLI PEDESETIH GODINA

Piše: Borka Maričić-Tričković*

U „Političici“ od 8. maja 2016. godine, novinarka Jelena Popadić nam je na vrlo lep način dočarala lik i delo gospođe Nade Mioč Stanojević, iznela njen požrtvovani i predan rad, zalaganje da se u bolnice uvede rad vaspitača, kako bi se deci olakšao boravak i ublažilo lečenje, kao i da umiri roditelje i pokaže svestranu brigu o njihovoj deci.

Uz dužno poštovanje, ne bih se složila da je ta praksa u Srbiji uvedena 1981. godine. U dečjoj bolnici u Novom Sadu, čiji je upravnik bio veliki dr Đura Jovanović, ova praksa je uvedena pedesetih godina prošlog veka. Dr Jovanović je sa svojim lekarima različitim specijalnostima (uz blagoslov prosvete) uvideo neophodnost za vaspitno-obrazovni rad sa malim pacijentima. Ta praksa se održala do današnjih dana. Učiteljice i vaspitačice su radile sa bolesnom decom i imale zapažene uspehe. Deca su na kraju školske godine

pred komisijom polagala završni ispit, što im je omogućavalo da ne gube godinu.

U to vreme, dečja bolnica za tuberkulozu se nalazila u Ulici Sonje Marinković, u kojoj su deca, zbog specifičnosti bolesti boravila duže vreme. Sa njima su vaspitačice i učiteljice radile svakodnevno, a program je bio prilagođen malim pacijentima, u zavisnosti od stepena oporavka. Ovo može da potvrdi profesor dr Vojin Bašičević, kao i brojne učenice zdravstvene struke, koje su svakodnevno odrađivale četvorčasovnu praksu u bolnici i primenjivale znanje iz pedagogije, psihologije, etike i muzičkog obrazovanja, obračunajući se deci sa mnogo ljubavi, entuzijazma i radosti, zahvaljujući čemu su stekle poverenje ovih malih pacijenata.

Rad sa decom veoma cenim, bez obzira na to da li se radi o nezi ili vaspitno-obrazovnom radu, utoliko pre što i sama potičem iz učiteljske porodice.

*Novi Sad

ZNANJE NA POSLEDNJEM MESTU

Piše: Suzana Lakić*

Decu u školama i danas ne uče kako da misle, razmišljaju i da koriste svoja znanja. Osnovnici nepismeni upisuju srednju školu, srednjoškolicu na isti način dolaze i na fakultet. A da li su deca kriva? Većina osnovaca u Srbiji ima nedeljno po 30 obaveznih časova, pet više nego što to zakon propisuje. U školama satima uče o kišnim glistama, bakterijama i gljivicama na latinskom. Za test iz istorije morau da nauče bar pedeset datuma, a za dobru ocenu iz geografije u metar moraju da znaju površinu Afrike, Azije i Bugarske. Podrazumeva se da

u malom prstu imaju i broj i boju lala koje uspevaju u Holandiji. Istovremeno je potpuno nevažno to što će stotine brojeva u glavama dece ostati najviše tri dana.

Najvažnije je, čini se, da nastavnici ispune svoj plan i program. Da oni imaju crno na belo da su zaradili svoju platu, uradili onako kako sistem od njih traži, a to što su deca učila i da li su nešto zapamtila, koga briga. Neki stručnjaci predlažu još više časova i tvrde da nam deca nisu preopterećena učenjem. Drznuli su se da traže povećanje broja časova, ne i da se pozabave problemom što nam deca uče po programima i metodologiji staroj decenijama. Niko ni da pomene da

je ključni problem desetina hiljada dece to što bubaju, a ništa ne razumeju, to što osnovnu, pa i srednju školu završavaju a da ne znaju da li se „nemoć“ ili „neće“ piše odvojeno ili zajedno. Nisam čula da neko ima u vidu da bi sistem školovanja u Srbiji trebalo modernizovati, prilagoditi tehnološkom napretku.

A hoćemo da napravimo jaku vezu između tržišta rada i sveta obrazovanja? Hoćemo da se znanja iz škole primenjuju u praksi, da nam deca posle fakulteta odmah počnu da rade? Hajde onda da im pomognemo.

*novinarka Blica

JAKA PETICA, DUGA DEVETKA

Piše: Marko Tašković*

Šteta što svake godine na kombinovanom testu iz male mature nema pitanja čiji je moto „hiljadu puta ponovljena laž postaje istina“. Da ima, možda bismo tačno znali ko to i u kojih stotinu osnovnih škola u Srbiji „namešta“ završni ispit za osmake.

Ko ne zna, verovatno bi se polakomio i stavio svoje ime u odgovor na naizgled lak zadatak jer, zaboga, ko bi to pored njega ili nje mogao bolje da laže i vara. Nešto oprezniji bi pomislili da se radi o trik pitanju pa bi, ako treba, i kažiprstom pokazali na profesora ili nastavnika koji je, „realno“ na ispitu dežuran zbog njega ili nje, a ne tamo neke regularnosti. Konačno, takav odgovor na maloj maturi štiklirali bi i prosvetni radnici u komisiji, a zapravo rođačkoj, prijateljskoj ili strogo profesionalnoj misiji – za novac.

Problem je što se i jedni i drugi i treći iz godine u godinu na maloj maturi ponavljaju ko laži Jozefa Gebelsa, vode nacističke propagandne mašine. Ponavljaju se tako da nikad ne ponavljaju. Zato je trenutno svaka deseta škola u Srbiji pod sumnjom da lažira završni ispit za osmake. Zbog toga nam svaka deseta devojka još u školskoj klupi juri peticu u grudima, a svaki deseti mladić hvali se na fakultetu devetkom i to „dugom“.

Konačno, zato nam je dug i tačan odgovor na pitanja sa početka teksta, a krije se u još dužem redu poštenih, savasnih i obrazovanih koji već decenijama padaju na ispitu iz matematike i to na jednačini „pošten = glup ili lud“.

*novinar Blica

ПРОСЕЧНЕ ЗАРАДЕ У МАЈУ ПАЛЕ ИСПОД 400 €

- Мајска плата за више од 10 одсто мања од априлске ● Сомборска зарада мања за три црвене ● Највеће смањење, од невероватних 70 одсто, забележено је у Апатину - са 79.800 динара зарада спала на 22.800 ● У Оџацима смањење од скоро 56 одсто ●
- (Наставак са стр. 1)**

Просечна зарада исплаћена у мају 2016. године износила је 60.520 динара. У односу на просечну зараду исплаћену у априлу 2016. године, била је номинално мања за 10,3%, а реално је била мања за 10,4%.

Према подацима Републичког завода за статистику највеће просечне зараде у мају у Србији исплаћене су запосленима у Сурчину 92.999 динара, Костолцу 71.846, Лазаревцу 65.040, Старом граду 62.143, Новом Београду 64.156. Најниже зараде у мају имали су становници Апатина 22.772 динара, Малог Црнића 23.133, Прибоја 24.054, Трговишта 25.668.

У Моравичком округу најниже зараде и у мају имали су становници Ивањице који су у просеку примили по 29.472 динара. Просечна мајска зарада у Горњем Милановцу била је 39.142, у Лучанима је износила 45.302, а у Чачку 37.250 динара, каже се у саопштењу РЗС.

Просечна зарада без пореза и доприноса исплаћена у мају 2016. године износи 43.951 динар. У поређењу са просечном зарадом без пореза и доприноса исплаћеном у априлу 2016. године, номинално је мања за 10,8% и реално је мања за 10,9%.

Просечна сомборска нето зарада за мај износила је 36.886 динара и била је мања за 6,6 одсто у односу на претходни месец, саопштио је Републички завод за статистику. Просечна мајска нето зарада у Западнобачком округу била је мања за 29,3 одсто у односу на претходни месец. Све четири општине округа бележе пад примања. Највеће смањење, од невероватних 70 одсто, забележено је у Апатину, а у Оџацима од скоро 56 одсто. Изражено у конкретним цифрама, у Апатину је у мају исплаћена просечна зарада од 22.772, а у Оџацима 25.865 динара. Највећа примања у прошлом месецу имали су житељи Куле, са просеком од 37.304 динара. Просечна нето зарада на територији Западнобачког округа износила је 33.362, док је просек покрајине 41.378 динара.

Пад зарада исплаћених у мају, у односу на април 2016. године, резултат

Апатинцима плата са 79.800 динара спала на 22.800

Априлске просечне плате у Србији јесу биле прешле 400 евра, али су већ прошлог месеца номинално биле мање за 10,8 одсто, а реално за 10,9 одсто. Тако је мајска просечна плата у Србији била 43.951, док је она у априлу износила 49.246 динара. Разлика од 6.298 динара није занемарљива, с обзиром да је то четвртина минималца који добија велики број запослених у Србији.

Пад зарада исплаћених у мају у односу на април надлежни образлажу динамиком исплата, јер су крајем априла због ускршњих и првомајских празника, исплаћене и зараде које би иначе биле исплаћене почетком маја. Поред тога, у априлу су исплаћени и бонуси за први квартал ове године, што је такође утицало на веће априлске зараде у односу на мајске.

Било како било, статистика је показала да они који су у априлу били на врху по зарадама, сада су на самом дну. Тако је просечна априлска плата у Апатину била чак 79.801, а мајска је свега 22.772 динара, односно износи 29,7 одсто износа који су запослени добили у априлу. Са просечном мајском платом од 22.772 динара запослени у Апатину су на самом зачелу у Војводини. Велики пад просечне зараде у мају бележи се и у Оџацима. У априлу је просечна зарада запослених у овој општини била 56.624, а сада је само 25.865 динара, или 45,7 одсто априлског просека. Знатан пад доживела је и просечна зарада у београдској општини, тако да сада запослени примају 58,5 одсто априлске плате. Наиме, просечна мајска зарада у овој општини износи 46.262 динара, а само месец дана раније просек је био 79.130 динара.

Пад мајских зарада бележи се и другим војвођанским општинама. Запослени у Ковину прошлог месеца имали су просечну плату од 29.242 динара и она је била тек 53,6 одсто онога што су примили у априлу. Јер, запослени су у Ковину у априлу примили просечну зараду од 54.577 динара, а у мају је у ковети просечно било свега 29.242 динара. Просечна мајска плата мања је и у

Новом Саду и износи 68,8 одсто априлске, затим у Бачкој Паланци, где је сада 89,1 одсто априлске, Бечеју – 83 одсто, Инђији – 79,8 одсто, Руми – 83,7 одсто и Шиду – 72,6 одсто априлских примања запослених.

Уколико се посматра цела Војводина, само две области – јужнобанатска и јужнобачка имају просек већи од републичког односно више од 43.951 динара, док три општине имају просечну зараду прошлог месеца већу од војвођанског просека који је у мају био 41.378 динара. Иначе, просек зарада у Војводини мањи је за 2.573 динара у односу на остаток републике. Тако је у јужнобанатској области мајска просечна плата износила 44.795, док је у јужнобачкој она била 44.422 динара. У севернобачкој области просечна мајска плата је 41.553 динара. Остале четири војвођанске области бележе зараде мање од 40.000 динара. Тако је просечна мајска плата у севернобанатској области 38.828, средњобанатској области 38.731, сремској 37.743 и западнобачкој 33.362 динара.

Просечне зараде по запосленом у Републици Србији, по делатностима	Зараде		Нето зараде	
	III 2016	I-III 2016	III 2016	I-III 2016
Укупно	63029	60034	45870	43596
Пољ., шумарство и рибарство	51533	50667	37255	36640
Рударство	106615	102075	76034	72813
Прерађивачка индустрија	59340	56740	43362	41346
Снабдевање ел. енер., гасом и паром	113370	104177	80529	74142
Снабд. водом и управ. отпадним водама	55125	54305	39890	39261
Грађевинарство	53650	53892	39084	39146
Трг. на вел. и мало и поправка мот. воз.	49918	47448	36959	34931
Саобраћај и складиштење	63983	61613	46649	44740
Услуге смештаја и исхране	38319	37012	28280	27302
Информисање и комуникације	114372	104985	86420	79306
Фин. делатности и делатност осиг.	108415	105614	79171	76684
Пословање некретнинама	70157	66673	50539	48145
Стручне, научне, информ. и техн. делат.	94780	92280	70537	68323
Админ. и помоћне услужне делат.	48005	49367	34848	35790
Држ. управа и обавезно соц. осигурање	67557	64394	48530	46249
Образовање	56238	55727	40524	40107
Здравствена и социјална заштита	57238	51315	41313	36968
Уметност; забава и рекреација	52291	50831	37909	36971
Остале услужне делатности	44730	43390	33259	32174

је пре свега динамике исплата. Наиме, крајем априла су, због ускршњих и првомајских празника, исплаћене и зараде које би иначе биле исплаћене почетком маја. Поред тога, у априлу је извршена исплата бонуса за први квартал 2016. године, што је такође утицало на пад зарада исплаћених у мају.

Период мај 2016/ мај 2015. године

Просечна зарада исплаћена у мају 2016. године била је номинално већа за 0,1%, а реално била је мања за 0,6% од просечне зараде исплаћене у мају 2015. године.

Просечна зарада без пореза и доприноса исплаћена у мају 2016. године била је номинално на истом нивоу, а реално је била мања за 0,7% у односу на просечну зараду без пореза и доприноса исплаћену у мају 2015. године.

Највећу мајску просечну зараду бележи општина Вршац – 51.042 динара, затим Панчево – 49.928, Нови Сад – 47.020, Беоцин – 46.262, Бачка Паланка – 44.679, Пећинци – 45.908, Кањижа – 43.127, Суботица 42.920 и Сремска Митровица – 41.749 динара. Ако се изузму изузетно мале плате у Апатину, Оџацима и Ковину које су доживели велики мајски пад, и даље је у Војводини најмања зарада у Ковачици – свега 29.242 динара, затим у Алибунару 28.559, Сечњу 29.507 динара. Тако је просечна мајска зарада запослених у вршачкој општини за чак 21.800 динара већа од оне коју су примили радници у Ковачици. Но, у Ковачици је мала просечна плата "тренд", јер је то општина која поред Алибунара, већ месецима бележи најнижу зараду у Војводини. У ове две војвођанске општине мајска просечна плата мања је за свега неколико процената у односу за априлску, јер су и тог месеца били међу најмање плаћеним радницима.

	Зараде				Нето зараде			
	VI 2016	I-VI 2016	VI 2016 V 2016	I-VI 2016 I-VI 2015	VI 2016	I-VI 2016	VI 2016 V 2016	I-VI 2016 I-VI 2015
Република Србија	64019	62034	105,8	104,3	46450	45085	105,7	104,3
Србија - Север	70614	68889	105,6	104,1	51344	50159	105,6	104,0
Београдски регион	78653	77213	103,4	104,5	57227	56270	103,1	104,4
Регион Војводине	62157	60012	108,6	104,1	45154	43642	109,1	104,1
Западнобачки округ	54553	52331	118,6	105,4	39517	37943	118,4	105,4
Јужнобанатски округ	65383	63444	105,3	100,3	47277	46047	105,5	100,4
Јужнобачки округ	68251	66515	110,9	105,0	49805	48538	112,1	104,9
Севернобанатски округ	55757	53024	104,3	104,2	40417	38438	104,1	104,2
Севернобачки округ	59787	56350	104,0	106,4	43157	40758	103,9	106,3
Средњобанатски округ	57401	54621	107,3	103,6	41638	39634	107,5	103,6
Сремски округ	55635	53748	107,2	103,9	40366	39067	106,9	104,0
Србија – Југ	55211	52879	106,2	104,9	39914	38308	105,9	104,9
Регион Шумадије и Западне Србије	53011	51476	103,7	103,6	38388	37394	103,3	103,6
Регион Јужне и Источне Србије	57883	54583	109,1	106,4	41768	39419	109,0	106,4
Регион Косово и Метохија	-	-	-	-	-	-	-	-

Period januar-maj 2016/ januar-maj 2015. godine

Prosečna zarada isplaćena u periodu januar-maj 2016. godine, u poređenju sa prosečnom zaradom isplaćenom u periodu januar-maj 2015. godine, bila je nominalno veća za 4,3%, a realno bila je veća za 3,2%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u periodu januar-maj 2016. godine, nominalno bila je veća za 4,3%, a realno bila je veća za 3,2% u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar-maj 2015. godine.

Zarade u prosveti i republički prosek						
Period	Prosečne zarade			Pro. zar. bez poreza i doprinosa		
	Ukupno RS	Obrazovanje	Indeks (3:2)	Ukupno RS	Obrazovanje	Indeks (6:5)
1	2	3	4	5	6	7
IX 2015	60.503	55.301	91.40	43.925	39.799	90.61
X 2015	60.767	54.644	89.92	44.124	39.376	89.24
XI 2015	60.913	58.974	96.82	44.166	42.370	95.93
XII 2015	70.763	59.894	84.64	51.485	43.069	83.65
I 2016	55.763	55.190	98.97	40.443	39.696	98.18
II 2016	61.279	55.754	90.98	44.450	40.101	90.22
III 2016	63.029	56.238	89.23	45.870	40.524	88.35
IV 2016	67.464	56.708	84.06	49.249	40.784	82.81
V 2016	60.520	55.431	91.59	43.951	39.885	90.75
VI 2016	64.019	56.801	88.73	46.450	40.845	87.93

PROSEČNE ZARADE U JUNU VEĆE ZA OKO 6%

- Prosečna plata 377 evra - neko zaradi za meso, a neko za kupus
- Pristojna zarada - sanak pusti

Prosečna zarada isplaćena u junu 2016. godine iznosila je 64.019 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u maju 2016. godine, nominalno je bila veća za 5,8%, a realno veća za 5,7%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u junu 2016. godine iznosila je 46.450 dinara. U poređenju sa prosečnom zaradom bez poreza i doprinosa isplaćenom u maju 2016. godine, bila je nominalno veća za 5,7%, a realno veća za 5,6%.

Elem, svakog meseca nakon što Republički zavod za statistiku saopšti podatke o prosečnoj republičkoj plati i zaradama po lokalnim samoupravama, veliki broj radnika bude zatečen cifrom koja se iskazuje kao njihova prosečna zarada, uz tvrdnju da toliko platu nemaju ni snu. Tako je bilo i ovoga puta kada je RZS saopštio da je prosečna junska plata 377 evra, odnosno 46.450 dinara. Tim pre što i zvanična statistika iskazuje da oko 30.000 radnika ne prima platu, zatim da 28.683 njih ima platu do 20.000, a između 20.000 i 25.000 dinara 29.463. Dakle, gotovo 100.000 radnika po zvaničnoj statistici ili nema ništa ili ima manje od 200 evra mesečno.

Međutim, kada se pogleda dalja statistika zarada, vidi se da u Srbiji, bez obzira na to što se radnici koji rade za minimalac ili bez njega u tome ne pronalaze, ima veliki broj onih čija su primanja veća od 45.000 dinara, što je otprilike prosečna republička plata. Tako platu između 45.000 i 65.000 ima 281.376 zaposlenih, onu od 65.000 do 85.000 njih 153.840, dok od 85.000 do 110.000 dinara mesečno prima 85.752 zaposlenih. Između 110.000 i 150.000 dinara mesečno prima 57.806 zaposlenih, a više od 150.000 njih 44.821. Upravo ti koji primaju prosečnu zaradu i veću od nje zapravo „podiznu” republički prosek u kojem nestaju oni koji ili ne primaju platu ili primaju minimalac.

Ukoliko se pak pogleda ko ima velike plate u Srbiji koje doprinose tome da i ukupan prosek zarada bude daleko veći od onoga što običan radnik prima, vidi se da reč uglavnom o savetnicima, programerima, konsultantima, menadžerima... Tako su prošlog meseca najveću platu – 155.327 – imali zaposleni u oblasti upravljačke delatnosti i savetovanja, a nešto manje od njih – 155.215 dinara – primili su zaposleni u vazdušnom saobraćaju. Dobre zarade imaju i zaposleni u uslužnim delatnostima u rudarstvu – 147.153 dinara, dok programeri i konsultanti zaraduju 147.106 dinara.

Prosečna junska zarada u poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu bila je 39.003, u rudarstvu – ali oni koji rade na eksploataciji uglja – 74.419, u prerađivačkoj industriji 44.952 dinara. No, u prerađivačkoj industriji najviše zaraduju zaposleni u proizvodnji koks i derivata nafte – 105.528 dinara mesečno, a zaposleni u proizvodnji duvanskih proizvoda 102.879.

Za razliku od njih, zaposleni u uslugama smeštaja i ishrane prošlog meseca u proseku su imali 27.935 dinara, a turistički radnici svega 20.461 dinara, što je nekoliko hiljada dinara manje i od minimalca.

Kako statistika ne razdvaja one koji „jedu samo meso” od onih kojima ostaje „samo kupus”, proizlazi da prosečne plate u Srbiji rastu. To što se najveći deo radnika ne pronalazi i ne uklapa u prosečne zarade u svojoj opštini ne znači da one nisu tolike i da ne postoji određeni broj zaposlenih koji prima ne samo prosek nego i mnogo više od toga. Problem je u tome što su radničke zarade – a sindikati tvrde da čak 400.000 zaposlenih mesečno prima minimalac – male, bez obzira na to da li rade u državnom ili privatnom sektoru.

Čak i ukoliko se uzme u obzir sindikalni podatak da nekoliko stotina hiljada radnika mesečno prima minimalac, pa i manje od njega, nesporna je činjenica da u Srbiji ima i zaposlenih koji svakog meseca imaju i više od 1.000 evra. Kada se uzme u obzir onih 200 evra, za koliko radi velika većina srpskih radnika, kako kod domaćih tako i kod stranih kompanija, i 1.000 evra koje dobijaju razni savetnici, menadžeri, programeri, konsultanti, onda je prosek negde između i tako se dolazi do statistički iskazanih 377 evra prosečne junske zarade u Srbiji. Statistika je surovo nabranjanje činjenica i izvlačenje proseka, a koliko je ono pravedno, najbolje osećaju oni koji žive u lokalnim samoupravama s velikim prosečnim zaradama o kojima ne mogu ni da sanjaju.

Od aprila do maja

Malo je vojvodanskih opština koje beleže veće majske u odnosu na aprilске prosečne zarade, a među njima je Bački Petrovac, gde je prosečna plata veća za 9,4 odsto i sada iznosi 32.711 dinara. Veću majsku prosečnu platu beleži i Vrbas – za 2,1 i Irig 2,8 odsto. Najveći rast majskog proseka beleži Čoka – 11,5 odsto, pa je sada u toj opštini prosečna plata 37.665 dinara.

Najveće plate na prostoru bivše Jugoslavije imaju Slovenci, zarade u Srbiji veće samo od makedonskih

Najveća prosečna isplaćena plata za mart u regionu bila je u Sloveniji i iznosila je 1.033,95 EUR, a najmanja u Makedoniji i prema poslednjim podacima za februar 2016. godine iznosila je svega 356,97 EUR.

Prosečna mesečna isplaćena neto plata po zaposlenom u pravnim osobama Republike Hrvatske za februar 2016. iznosila je 752,97 EUR.

Kada je u pitanju Crna Gora prosečna zarada bez poreza i doprinosa (neto) za mart iznosila je 488 EUR. U odnosu na februar 2016. godine, prosečna zarada u martu 2016. zabeležila je pad od 0,6%.

Prosečna mesečna isplaćena neto plata po zaposlenom u pravnim licima u BiH za mart 2016. godine iznosila je 431 EUR (843 KM) i nije se menjala u odnosu na decembar 2015. godine. Prosečna mesečna isplaćena neto plata za mart 2016. godine u BiH u odnosu na mart 2015. godine nominalno je viša za 1,2 posto.

Prema podacima za mart 2016. godine, prosečna zarada isplaćena bez poreza i doprinosa u Srbiji iznosila je 373,86 EUR (45.870 dinara). U poređenju sa prosečnom zaradom bez poreza i doprinosa isplaćenom u februaru 2016. godine, nominalno je bila veća za 3,2% i realno je veća 3,3%.

Prosečna plata za februar 2016. isplaćena Makedoniji iznosila je svega 356,97 EUR (21.813 denara).

ZA GODINU DANA INFLACIJA VEĆA 0,3 ODSTO

Indeksi potrošačkih cena (inflacija) u junu u poređenju sa istim mesecom 2015. povećani su 0,3 odsto, dok su u poređenju sa decembrom 2015. povećani 0,9 odsto, saopštio je 12. jula Republički zavod za statistiku. Potrošačke, odnosno maloprodajne cene robe i usluga koje se koriste za ličnu potrošnju u junu ove godine u odnosu na prethodni mesec u proseku su više za 0,1 odsto, dodaje se u saopštenju. Posmatrano po glavnim grupama proizvoda i usluga u junu, u odnosu na prethodni mesec, rast cena je zabeležen u grupama rekreacija i kultura (4,1 odsto), transport (1,1 odsto), komunikacije (0,5 odsto) i restorani i hoteli (0,3 odsto). Rast cena evidentiran je i u grupama nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje stana (0,2 odsto) i obrazovanje (0,1 odsto). Pad cena je zabeležen u grupama hrana i bezalkoholna pića (-0,9 odsto), odeća i obuća (-0,2 odsto) i u grupi zdravstvo (-0,1 odsto). Cene ostalih proizvoda i usluga nisu se bitnije menjale.

STANDARD U SRBIJI NA 45 ODSTO PROSEKA EU

Naša zemlja je na 69 odsto evropskog proseka, a u regionu, namirnice su jeftinije samo u Makedoniji. Standard u Srbiji je na 45 odsto proseka Evropske unije, u Crnoj Gori je na 52 odsto, Makedoniji 40, a u BiH na 38 odsto, objavio je „Eurostat”. Zaključak najnovijeg izveštaja evropske statistike je da su se bivše jugoslovenske republike, prošle godine, približile takozvanoj stvarnoj pojedinačnoj potrošnji koja je, smatraju stručnjaci, najbolji pokazatelj kupovne moći. Podaci, zapravo, govore koliko je novca potrebno u svakoj državi pojedinačno da bi se zadovoljio isti životni standard.

„To znači da je u Srbiji potrebno 45 odsto manje para nego u nekoj drugoj državi koja se smatra prosekom EU. Ako je tamo za zadovoljenje svih tih potreba potrebno 1.000 evra kod nas je dovoljno 450 evra”, objašnjavaju u Republičkom zavodu za statistiku.

„Eurostat” je do ovih rezultata stigao tako što je praćen nivo potrošačkih cena u 38 evropskih država. Koristili su jedinstvenu metodologiju. U ovu statistiku uključene su ne samo cene hrane već 400 različitih grupa proizvoda među kojima i cene zdravstvenih usluga, transporta, stanovanja, komunalija, bele tehnike i drugih usluga koje su potrebne domaćinstvu.

Period jun 2016/ jun 2015. godine

Prosečna zarada isplaćena u junu 2016. godine bila je nominalno veća za 4,4%, a realno za 4,1% veća od prosečne zarade isplaćene u junu 2015. godine.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u junu 2016. godine bila je nominalno veća za 4,2%, a realno za 3,9% veća u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u junu 2015. godine.

Period januar-jun 2016/ januar-jun 2015. godine

Prosečna zarada isplaćena u periodu januar-jun 2016. godine, u poređenju sa prosečnom zaradom isplaćenom u periodu januar-jun 2015. godine, bila je nominalno veća za 4,3% i realno za 3,3% veća.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u periodu januar-jun 2016. godine, bila je nominalno veća za 4,3% i realno za 3,3% veća u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar-jun 2015. godine.

ПРАВО НА НАКНАДУ ТРОШКОВА ПРЕВОЗА ЗА ДОЛАЗАК НА РАД И ОДЛАЗАК СА РАДА У ОСНОВНИМ И СРЕДЊИМ ШКОЛАМА

Право на накнаду трошкова превоза за долазак на рад и одлазак са рада запослених у основним и средњим школама уређено је чланом 26. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима.

Чланом 118. став 1. тачка 1) Закона о раду, дефинисано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду, и то за долазак и одлазак са рада, у висини цене превозне карте у јавном саобраћају, ако послодавац није обезбедио сопствени превоз.

Општим актом и уговором о раду утврђује се до које удаљености се обезбеђује накнада ових трошкова, на који начин и под којим условима.

Чланом 26. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Сл. гласник РС2, бр. 21/15) ближе је уређено право на накнаду трошкова превоза.

Указујемо да Законом о раду није прецизирано на који начин се може обезбедити остваривање овог права запосленом на било који начин, који би био рационалан и омогућавао запосленом долазак и одлазак са рада, а у складу са општим актом и уговором о раду.

Имајући у виду да је чланом 26. Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика уређено право на накнаду трошкова превоза, обавештавамо вас да ово министарство није надлежно за давање мишљења о примени наведених одреби, већ Комисија у складу са чланом 62 овог колективног уговора. *(Мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, број: 011-00-327/2015-02 од 20. априла 2015)*

ПРЕВРЕМЕНА СТАРОСНА ПЕНЗИЈА

Висина превремене старосне пензије одређује се на исти начин као и висина старосне пензије, с тим што се износ тако одређене пензије трајно умањује за 0,34% за сваки месец пре навршених 65 година (уколико се ради о осигураннику мушкарцу).

Одредбом члана 196 Закона о изменама и допунама Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“, бр. 75/14 – у даљем тексту: Закон о изменама и допунама), који се примењује од 1. јануара 2015. године, у пензијски систем Републике Србије уведена је нова категорија старосне пензије, превремена старосна пензија, коју осигураник стиче кад наврши најмање 40 година стажа осигурања и најмање 60 година живота. Чланом 19в истог закона прописано је постепено повећање услова у погледу стажа и година живота, почев од 2015. до 2023. године.

Висина превремене старосне пензије одређује се на исти начин као и висина старосне пензије, с тим што се износ тако одређене пензије трајно умањује за 0,34% за сваки месец пре навршених 65 година, уколико се ради о осигураннику мушкарцу, а у складу са одредбом члана 701 Закона о изменама и допунама.

Имајући у виду напред наведене одредбе Закона о изменама и допунама, као и чињеницу да нису предвиђени изузеци за њихову примену у погледу категорије осигураника, то се исте односе и примењују а у погледу бивших радника који су се у ранијем периоду определили за неки облик социјалног програма. *(Мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, бр. 181-00-00063/2015-07 од 18. марта 2015)*

УГОВОР О СТРУЧНОМ УСАВРШАВАЊУ

Уговор о стручном усавршавању може се закључити само уколико је посебним прописом (у конкретном случају прописима у области здравства) утврђен програм стручног усавршавања

Чланом 201. став 2. Закона о раду утврђена је могућност закључивања уговора о стручном усавршавању. Уговор о стручном усавршавању може да закључи ради стручног усавршавања и стицања посебних знања и способности за рад у струци, односно обављања специјализације, за време утврђено програмом усавршавања, односно специјализације, у складу са посебним прописом.

У складу са наведеном одредбом Закона, уговор о стручном усавршавању можете закључивати само уколико је посебним прописом, у конкретном случају прописима у области здравства, утврђен програм стручног усавршавања. *(Мишљење Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, број: 011-00-00424/2014-02 од 23. септембра 2014)*

ОБАВЕШТАВАЊЕ ПОСЛОДАВЦА О ПРИВРЕМЕНОЈ СПРЕЧЕНОСТИ ЗА РАД

Питање: Како се врши обавештавање послодавца о привременој спречености за рад?

Одговор: Запослени има обавезу (предвиђену чланом 103. Закона о раду – „Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14) да, најкасније у року од три дана од дана наступања привремене спречености за рад у смислу прописа о здравственом осигурању, о томе достави послодавцу потврду лекара која садржи и време очекиване спречености за рад. Ову потврду лекар је дужан да изда, а ова његова обавеза изричито је утврђена законом.

Обавезу достављања потврде лекара о привременој спречености за рад запослени треба да изврши послодавцу лично. Закључак о таквом начину достављања наведене потврде произлази из стилизације ст. 1. и 2. члана 103. Закона о раду. Међутим, у случају теже болести запослени неће бити у могућности да учини лично достављање потврде, па то, уместо њега, чине чланови његове уже породице или друга лица са којима он живи у породичном домаћинству. И ова лица треба да доставе потврду послодавцу у року који важи у односу на запосленог.

Може се десити и да запослени живи сам, тј. да нема ужу породицу, нити да са другим лицима живи у породичном домаћинству. Када постоји таква ситуација, а запослени је теже болестан, он је дужан да потврду о спречености за рад достави послодавцу у року од три дана од дана престанка разлога због којих није могао да је достави у предвиђеном року.

Ако послодавац посумња у оправданост разлога за одсуствовања са рада запосленог, може да поднесе захтев надлежном здравственом органу ради утврђивања његове здравствене способности, у складу са законом. Ово је врло значајно право послодавца, чије коришћење може довести и до отказа уговора о раду запосленом ако је злоупотребио право на одсуство због привремене спречености за рад (члан 179. став 3. тачка 2. Закона о раду).

УГОВОР О ДОПУНСКОМ РАДУ

Питање: Када се може закључити уговор о допунском раду и које лице може обављати тај рад?

Одговор: Према одредби члана 202. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14), запослени који ради с пуним радним временом код послодавца може да закључи уговор о допунском раду с другим послодавцем, а највише до једне трећине од пуног радног времена. Како се из наведене законске одредбе види, допунски рад је рад запосленог који већ ради с пуним радним временом (40, односно под одређеним условима 36 часова недељно) – с тим што се допунски рад обавља код другог послодавца. Иако допунски рад може обављати само лице које је у радном односу, овај рад се обавља ван радног односа. Према томе, само запослени који ради с пуним радним временом код једног послодавца може закључити уговор о допунском раду с другим послодавцем и то највише до једне трећине пуног радног времена. Дакле, запослени који раде с непуним радним временом не могу закључити уговор о допунском раду, нити то могу чинити незапослена и пензионисана лица.

За закључивање уговора о допунском раду запослени не мора имати заснован радни однос на неодређено време. Из тога произлази закључак да и запослени који је закључио уговор о раду на одређено време с пуним радним временом може бити уговорна страна у закључивању уговора о допунском раду, с тим да се и овај уговор мора закључити на одређено време, односно на време на које је закључен и поменути уговор о раду.

За закључивање уговора о допунском раду није потребна сагласност послодавца код кога је у радном односу с пуним радним временом лице које га закључује. Према томе, овај уговор закључују слободно и самостално, лице које ради с пуним радним временом и директор послодавца код кога ће лице обављати допунски рад. Поменути уговор закључује се у писаној форми.

Допунски рад одређеног лица код другог послодавца може износити највише трећину од пуног радног времена. У оквиру тог дозвољеног најдужега трајања допунског рада, поменуто лице и други послодавац утврђују конкретно трајање допунског рада. Подразумева се да се радно време у допунском раду не може поклапати са радним временом послодавца код кога запослени ради с пуним радним временом. Законско ограничење у погледу дужине трајања допунског рада највише до једне трећине од пуног радног времена установљено је првенствено ради заштите здравља запосленог, јер је са медицинског аспекта доказано да би дужи допунски рад негативно утицао на његово здравствено стање.

Битно је истаћи да се допунски рад може, али и не мора обављати сваког дана. Тај рад се може вршити и сваког другог радног дана, или једном недељно или на неки други начин који договорно утврде одређено лице и послодавац код кога ће оно обављати допунски рад.

Предмет уговора о допунском раду може бити сваки посао из делатности послодавца. Овим уговором утврђује се право на новчану накнаду лица које обавља допунски рад, као и друга његова права и обавезе по основу рада.

NAJBOLJI MATEMATIČAR SVETA: ODBIO MILIONE \$, ŽIVI KAO ASKETA

Sredinom juna najveći matematičar današnjice, Rus Grigorij Perelman, proslavio je svoj 50. rođendan. Međutim, apsolutno niko ne gaji nadu da će Perelman istupiti u javnosti, jer taj čovek živi skoro pa kao pustinjač. Svet je za njega čuo 2003. kad su MIT, Princeton, Kolumbija i još nekoliko univerziteta priznali njegovo rešenje Poenkareove pretpostavke, matematičkog zadatka koji je 99 godina odoljavao naporima matematičara celog sveta da je reše. To je na kraju pošlo za rukom samo Perelmanu, samo što je on, umesto da pokupi milion dolara apsolutno zaslužene nagrade odbio novac. Kratko je obrazložio da su jednako kao i on za rešenje zaslužan i američki matematičar Ričard Hamilton. Tri godine kasnije, 2006., odbio je da se pojavi na dodeli Fildsove medalje Međunarodne matematičke unije. Reč je o ni manje ni više nego praktično o Nobelovoj nagradi za matematičare.

Perelman je, opet kratko, objasnio da je nagradu odbio jer nije zadovoljan ponašanjem svetskog udruženja matematičara. Živi skromno. Ne voli automobile, živi u stanu sog prijatelja u Rusiji u nekakvoj zabačenoj, maloj četvrti. Ne šiša se, ne brije se, ne seče nokte, a fizički podseća na legendarnog Raspučina.

Doduše, malo šta je sigurno što se njega tiče. Neki od mitova o njemu govore da živi zapravo u stanu svoje majke u Kupčinom, južnoj četvrti Sankt Peterburga. U jednom trenutku ruski mediji su ga pokušali zaskočiti kako bi od njega napravili zvezdu, ali je to dovelo samo do toga da se neko vreme apsolutno izoluje. Nije ga bilo baš nigde, sakrio se.

Nagadalo se čak da je od javnosti pobeo u Švedsku, ali niko nije uspeo da mu uđe u trag jako dugo vremena, pa su ga na kraju ostavili na miru. Isto tako su kapitulirali i svetski matematičari, apsolutni genijalci, koji su ga i 2003. i 2006. danima nagovarali da prihvati i milijun dolara i matematičkog Nobela. Ali je sve bilo uzalud.

NAJSTARIJI DIPLOMAC IMA 96 GODINA

Japanac Šigemi Hirata (96) postao je najstariji diplomac na svetu i ušao u Ginisovu knjigu rekorda. Stanovnik japanskog grada Takamatsu upisao se na Univerzitet u Kjotu 2005. godine kada je odlučio da izučava poeziju, a da završi školovanje bilo mu je potrebno 11 godina. On je izjavio da mu je sledeći cilj da doživi 100 godina, izvestili su japanski mediji.

„Ako budem u dobroj formi, razmisliću da li da nastavim školovanje i dobijem naučno zvanje“, rekao je diplomac koji je dočekaov novinare u svom domu, pokazujući im svoj novi sertifikat za Ginisovu knjigu rekorda.

Japanac je rođen 1. septembra 1919. godine. Iako je većinu studija proveo kod kuće, povremeno je pohađao nastavu na kampusu Univerziteta u Kjotu, prenosi Tanjug.

SAD: DEDA ODVEO IZ ŠKOLE POGREŠNOG UNUKA

Jedan deda u američkoj saveznoj državi Južnoj Karolini izvinio se jer je iz osnovne škole poveo kući pogrešnog unuka. Lokalna televizija VIS-TV prenela je 1. juna da je Džozef Faler došao u osnovnu školu i prišao jednom dečaku verujući da je to njegov unuk. Deda je zagrlio dečaka i pitao ga da li je spreman da idu kući, a dečak je rekao da jeste i čak na odlasku potvrdio nastavniku da mu je to deda. Faler je primetio grešku tek kad je stigao kući s „pogrešnim unukom“ koga je vratio u školu i izvinio se.

SMEH JE LEK

Psihijatar sa Stanford univerziteta u Kaliforniji, dr Vilijam Fru, pokazao je da je veći deo glavnih telesnih fizioloških sistema stimulisan veselim smejom. Njegovo istraživanje potvrdilo je da 20 sekundi intenzivnog smeha, čak i ako se „odglumi“, može udvostručiti broj otkucaja srca za tri do pet minuta. Dokazao je da razdragan smeh ima efekat dobre fizičke vežbe, a može smanjiti mogućnost da dođe do infekcija disajnih organa.

Prošlogodišnja britanska studija pokazala je da 15 minuta smeha povećava stepen izdržljivosti bola za oko 10 procenata, jer pomaže lučenje endorfina - hormona sreće, koji smanjuje bol. Kada se smejeemo duboko i snažno, uno-

ZBOG „PUŠKICA“ NA ISPITIMA U ZATVOR

Studenti koji budu varali tokom polaganja prijemnih ispita na fakultetima u Kini, ove godine po prvi put, rizikuju da zbog toga završe u zatvoru, objavili su kineski mediji, objašnjavajući da vlada u Pekingu pokušava da reši konstantni problem varanja u cilju upisa na fakultete na kojima vlada velika konkurencija.

Oni koji budu koristili puškice ili na drugi način budu varali na polaganju prijemnog ispita mogli bi da budu, prema amandmanima krivičnog zakonika, osuđeni na kaznu zatvora u maksimalnom trajanju od sedam godina, a mogli bti, takođe, da im bude zabranjeno polaganje drugih ispita na državnim obrazovnim institucijama u trajanju od tri godine, izvestio je Rojters.

„Obrazovni organi veruju da bi pretjnom oštrim kaznama za one koji varaju na ispitima bila obezbeđena pravednost ispita, što se smatra važnim delom društvene pravde u kineskom društvu“, objavio je popularni kineski tabloid „Global tajms“.

Kinesko ministarstvo obrazovanja i tamošnja policija više puta su tražili od lokalnih vlasti da se ozbiljno uhvate u koštac sa problemom varanja na ispitima, pa su preduzete mere protiv korišćenja bežičnih uređaja koji se koriste na ispitima i protiv pojavljivanja drugih osoba na polaganju umesto onih koji su prijavljeni da ih polažu.

Prijemni ispiti za fakultete u Kini predstavlja veliki stres za milione učenika koji se takmiče za ograničeni broj mesta na univerzitetima u toj zemlji.

SMEHOM PROTIV SRČANOG UDARA

Američki tim lekara pod vodstvom dr Li Berka sa Loma Lind univerziteta proučavali su fizički uticaj veselog smeha na zdravlje. Kako kaže Olivera Radovanović, trener joge smeha, u jednom istraživanju srčanog udara, pacijenti su bili podeljeni u dve grupe - prva je bila pod standardnom medicinskom negom, dok je druga polovina gledali smešni video trideset minuta svakog dana. „Nakon godinu dana, grupa „zasmejanih“ imala je manje aritmije, snižen krvni pritisak, niže nivoe hormona stresa i bile su im potrebne manje količine lekova. Ne-humor grupa imala je dva i po puta više srčanih udara“, kaže Radovanović. „Nauka je dokazala i da smeh razvija empatiju, zajedništvo, jednakost, brižnost, ljubaznost, kada se smejeemo mi smo u potpunosti otvoreni ka drugima“, kaže Radovanović.

VELIKA BRITANIJA: VIŠE OD 1.000.000 RADNIKA IZ ISTOČNE EVROPE

Broj radnika u Velikoj Britaniji iz osam zemalja istočne Evrope koje su se pridružile Evropskoj uniji 2004. prvi put je veći od milion. U periodu od aprila do juna, broj radnika iz Češke, Estonije, Mađarske, Letonije, Litvanije, Poljske, Slovačke i Slovenije povećan je za 44.000 u odnosu na isti period 2015, prenosi Bi-Bi-Si. Danas ih ima je skoro četiri puta više nego pre 10 godina, kada ih je bilo nešto više od 250.000. U Britaniji radi i oko 266.000 Bugara i Rumuna, što je za oko 87.000 više nego u drugom tromesečju prošle godine. Građani te dve zemlje mogu bez ograničenja da rade u EU od januara 2014.

Kancelarija za stistiku saopštila je da u Britaniji sada radi ukupno 2,23 miliona radnika iz zemalja EU, što je za 238.000 više nego pre godinu dana. Broj radnika iz drugih država van EU ostao je gotovo nepromenjen, na oko 1,21 milion.

simo puno kiseonika, a dr Oto Varburg, dobitnik Nobelove nagrade, rekao je da „kada bismo unosili dovoljno kiseonika u naše telo, nijedna ćelija ne bi obolela od kancera.“

Sme nam je u genima, pa su neki predodređeni da se više smeju. Ali, od našeg vaspitanja, životnih okolnosti i karaktera zavisi koliko smo skloni ka smeju. Ako se mi ne smejeemo, naša deca nemaju od koga da nauče. Da stvar bude još gora, svojoj deci prikazujemo smeh kao negativnu radnju, što sve zajedno dovodi do usamljenosti. Pre dvadesetak godina kao narod mnogo smo se više smejali, pričali viceve, zbijali šale, imali u medijima komediju... Sa većom voljom smo živeli i puno se družili. Uverenje da nemamo pravo da se smejeemo ako živimo loše, nije ispravno. To uzrokuje mnoge bolesti, otudenost, usamljenost, depresiju i vrlo smanjenu produktivnost.